

Startersboek OCMW-raadsleden

DE EEDAFLEGGING

Startersboek *OCMW-raadsleden*

Vlaamse overheid - Agentschap voor Binnenlands Bestuur
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
Expertisecentrum van Gemeentesecretarissen
Vereniging van Vlaamse OCMW-secretarissen
Vlaamse Lokale Ontvangers

INHOUD

Woord vooraf	9
--------------------	---

<u>HOOFDSTUK 1. Wegwijzer voor de verkozenen</u>	11
--	----

<u>HOOFDSTUK 2. Wat doet een OCMW?</u>	13
--	----

1. Wat is de missie?	13
a. Art. 23 Grondwet: sociale grondrechten	13
b. Art. 1 OCMW-wet: recht op een menswaardig leven	13
2. Tot wie richt een OCMW zich?	14
3. Wat zijn de algemene taken?	14
4. Wat zijn de belangrijkste specifieke taken en wat houden deze in?	15
a. Maatschappelijke integratie en participatie	15
b. Financiële hulpverlening en materiële steun	15
c. Sociale werkgelegenheid	16
d. Informatie, begeleiding en rechtshulp	16
e. Budget- en schuldhulp	17
f. Wonen en energie	17
g. Ouderenzorg	18
h. Lokale dienstencentra	19
i. Kinderopvang	19
j. Gezinsondersteuning	19
k. Vlaamse zorgverzekering	19

<u>HOOFDSTUK 3. Hoe werkt een OCMW?</u>	21
---	----

5. Hoe organiseert een OCMW zich intern?	21
--	----

Raad voor maatschappelijk welzijn	22
--	----

6. Wat is de taak van de raad voor maatschappelijk welzijn?	22
7. Hoeveel OCMW-raadsleden zijn er?	22
8. Welke rol heeft een OCMW-raadslid?	23
a. Sturen op hoofdlijnen	23
b. Het OCMW beheren	23
c. Individuele beslissingen nemen	23
9. Welk profiel heeft een OCMW-raadslid?	23
10. Hoe lang duurt uw mandaat in de OCMW-raad?	24
11. Wat is het belang van opvolgers?	24
12. Wat is structurele onbestuurbaarheid en wat zijn de gevolgen?	24

Vast bureau	25
--------------------------	----

13. Wat is een vast bureau, en is het verplicht?	25
14. Wie zetelt er in het vast bureau?	26
15. Hoe worden deze leden verkozen?	27
16. Hoe lang duurt uw mandaat in het vast bureau?	27

Bijzonder comité	27
17. Wat is een bijzonder comité, en is het verplicht?	27
18. Wie zetelt er in een bijzonder comité?.....	28
19. Hoe worden de leden verkozen?	28
Voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn	28
20. Wat doet de voorzitter?.....	28
21. Hoe wordt de voorzitter verkozen?	29
22. Kan de voorzitter binnen het college van burgemeester en schepenen andere opdrachten krijgen?	29
23. Wat is de positie van de voorzitter in het college van burgemeester en schepenen en in de gemeenteraad?.....	30
24. Wat als de voorzitter over drie jaar wil stoppen?	30
25. Wat als de voorzitter met vakantie gaat?.....	31
26. Wat is het verschil tussen een plaatsvervangend voorzitter en een ondervoorzitter?	31
Functies	32
27. Wat doet de secretaris?.....	32
28. Wat doet de financieel beheerder?	32
29. Wat doet de maatschappelijk werker?.....	33
Samenwerking	33
30. Wat is de relatie met de gemeente?	33
a. Gemeente: algemene opdracht	33
b. OCMW: specifieke opdracht	33
c. Respect voor elkaars opdracht	33
d. Samenwerking	34
e. Toezicht	34
31. Waar situeert de OCMW-hulpverlening zich binnen het lokale welzijnsveld?	35
a. Welzijnszorg en welzijnsbeleid	35
b. Ambulant en residentieel	35
c. Categoriele en niet-categoriele voorzieningen	35
d. Echelonnering.....	36
e. Publiek/privaat.....	36
32. Wat is lokaal sociaal beleid?	36
a. Focus: sociale grondrechten garanderen	36
b. Planning.....	36
c. Samenwerking gemeente-OCMW	37
d. Hoe lokale initiatiefnemers betrekken bij het beleid?	37
33. Wat is het sociaal huis?.....	37
34. Wat is een OCMW-vereniging?.....	38
35. Hoe verhoudt het OCMW zich tot de andere besturen?.....	38
36. Welke instrumenten kan een centraal bestuur inzetten om het lokale beleid te beïnvloeden?.....	39

a. Het ontwikkelen van regelgeving.....	39
b. Het gericht inzetten van financiering van de lokale besturen	40
c. Het houden van toezicht	40
d. Het ondersteunen van de lokale besturen	41
37. Hoe worden burgers betrokken bij het OCMW?.....	41
a. Openbaarheid van bestuur	41
b. Middelen om te participeren.....	42
Financiën	43
38. Waar haalt een OCMW zijn middelen vandaan?	43
39. Waaraan besteedt het OCMW zijn middelen?	44
40. Wat is toch die beleids- en beheerscyclus (BBC)?	44
41. Moeten OCMW's een meerjarenplan maken?.....	44
42. Wat is een budget?	45
43. Wat is een jaarrekening?.....	46
44. Hoe blijft een raadslid op de hoogte van wat er op financieel vlak gebeurt?.....	47
45. Zijn er grenzen aan de leningen die een OCMW mag afsluiten?	47
46. Wat is budgethouderschap?.....	47

HOOFDSTUK 4. Hoe werkt een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn?..... 49

Vergaderingen van de raad	49
47. Waar vindt u hierover informatie?.....	49
48. Komt u in de meerderheid of in de oppositie?.....	49
49. Wanneer vindt er een vergadering plaats?.....	49
50. Wie zit de vergaderingen voor?	50
51. Moeten alle raadsleden altijd aanwezig zijn?	50
52. Wat moet u doen als u met vakantie bent?.....	50
53. En wat als u ouderschapsverlof neemt?.....	50
54. Mag er publiek in de zaal zitten?	51
55. Mag de burgemeester deelnemen aan de vergadering?	51
56. Hoe komt u tussen in de raad?	51
57. Wat staat er op de agenda?.....	51
58. Hoe brengt u zelf agendapunten aan?	52
59. Wanneer mag u niet aanwezig zijn op een (deel van) de zitting van de OCMW-raad? 52	
60. Wat kunt u als raadslid verwachten?.....	52
61. Kunt u als raadslid een verschil maken, en hoe doet u dat dan?.....	53
62. Welke ruimte hebt u als raadslid van de oppositie of van de meerderheid?	53

HOOFDSTUK 5. Statuut, rechten en plichten..... 55

Statuut van raadslid	55
63. Hoeveel wordt u vergoed voor uw mandaat?.....	55

64. Hebt u recht op politiek verlof?	55
65. Kunt u uw mandaat binnen het OCMW combineren met andere hoedanigheden of mandaten?	56
Statuut van voorzitter	56
66. Wordt een voorzitter betaald voor dit werk?	56
67. Telt dit mandaat mee voor uw pensioen?	57
68. Wat is een aangifte van mandaten en van vermogen?	58
69. Wat is een mandatenlijst en hoe dient u hem in?	58
70. Wat is een vermogensaangifte en hoe dient u ze in?	58
71. Wie is de institutionele informatieverstrekker en wat doet die?	59
72. Wordt een ondervoorzitter betaald voor dit werk?	59
Rechten en plichten	59
73. Kunt u over alles mee beraadslagen en beslissen?	60
74. Welk inzagerecht hebt u als raadslid?	60
75. Mag u als raadslid de OCMW-instellingen bezoeken?	60
76. Kan iemand u tijdelijk in de OCMW-raad vervangen?	61
77. Hoe vermijdt u belangenvermenging?	61
78. Kunt u alles zeggen wat u wilt?	62
79. Welke deontologische regels moet u respecteren?	63
80. Hoe verhoudt u zich als raadslid tot de OCMW-administratie?	64
a. Verhouding tot de sociale dienst	64
b. Verhouding tot de secretaris	64
c. Verhouding tot de andere personeelsleden	65
81. Welke impact hebt u op de administratie?	66
<u>HOOFDSTUK 6. Tips voor raadsleden</u>	67
82. Hoe combineert u een mandaat met werk en gezin?	67
83. Waarom duurt het zo lang voordat er iets gebeurt?	68
84. Hoe onderhoudt u de relatie met de burger en de achterban?	68
85. Kan een OCMW-raadslid aan dienstbetoon doen?	69
86. Hoe gaat u om met de informatie die u hebt?	69
87. Zijn perscontacten interessant?	69
88. Bij wie kunt u terecht met vragen?	70
<u>HOOFDSTUK 7. Basisbronnen</u>	71
Regelgeving	71
Andere bronnen	72

WOORD VOORAF

Mevrouw, Mijnheer,

Proficiat! U bent verkozen als OCMW-raadslid in uw gemeente. Dat is een belangrijke opdracht. Want u zult de komende zes jaar het sociale beleid van uw gemeente van op de eerste rij mee bepalen en opvolgen.

Wellicht bent u voor het eerst verkozen en hebt u allerlei vragen. Wat is precies de opdracht van een OCMW? Hoe verhoudt een OCMW zich ten opzichte van de gemeente? Hoe werkt de raad voor maatschappelijk welzijn precies? Wat zijn mijn rechten en plichten als OCMW-raadslid? Wat is de beleids- en beheerscyclus?

Op deze en andere vragen wil dit boekje een antwoord geven. Het is opgevat als een startersboekje voor OCMW-raadsleden en geschreven in vraag- en antwoordvorm, wat de leesbaarheid vergroot.

Het boekje maakt deel uit van een vormingspakket voor startende maar ook meer ervaren mandatarissen. In drie avondsessies overlopen wij de taken en opdrachten van de OCMW-mandatarissen vanuit verschillende invalshoeken. Wie daarnaast nog meer informatie wenst, vindt nuttige verwijzingen in dit boekje. De informatiesessies en het startersboek zijn het resultaat van een constructieve samenwerking tussen het Agentschap voor Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, het Expertisecentrum van Gemeentesecretarissen, de Vereniging van Vlaamse OCMW-secretarissen en de Vlaamse Lokale Ontvangers. Ik wil alle betrokkenen van harte danken voor hun bijdrage aan dit project.

Ik wens u alle succes toe in uw mandaat en ben ervan overtuigd dat dit startersboek daaraan kan en zal bijdragen.

Geert Bourgeois

*Viceminister-president van de Vlaamse Regering
en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand*

HOOFDSTUK 1. Wegwijzer voor de verkozene

Met zowat drieduizend bent u, geëngageerde raadsleden met een mandaat in het OCMW. Sommigen van u hadden al eerder een mandaat in het OCMW en zijn dus al vertrouwd met dit lokale bestuur. Voor anderen is het compleet nieuw. Met dit boekje willen we u goed geïnformeerd door (het eerste jaar van) uw mandaat loodsen.

Eerst staan we stil bij wat het OCMW nu precies is en wat het allemaal doet. U zult een uitgebreide dienstverlening ontdekken, soms omdat de centrale overheid het OCMW verplicht een bepaalde taak uit te voeren, soms omdat het OCMW zelf wil inspelen op een lokale behoefte. U bent lid geworden van de raad voor maatschappelijk welzijn (de OCMW-raad), het sturende orgaan van het OCMW. Als raadslid speelt u diverse rollen. Maar u moet ook uit het juiste hout gesneden zijn om u zorgvuldig van uw taak te kwijten.

Het OCMW moet deze dienstverlening echter niet helemaal alleen verzorgen. Het kan samenwerken met de gemeente, met andere OCMW's, en andere organisaties. In een steeds complexere samenleving zal ook voor het OCMW samenwerking centraal staan. U zult merken dat het OCMW en de gemeente geen eiland vormen. Lokaal is het OCMW niet het enige bestuur, en ook de centrale overheden hebben grote betekenis voor het OCMW.

Het is maar normaal dat u zich bij de aanvang van uw mandaat duizend-en-een vragen stelt, het tegendeel zou argwaan wekken. Dit startersboek geeft een antwoord op de belangrijkste vragen. Zo gaan we in op allerlei facetten van het OCMW waarmee u het eerste jaar te maken krijgt, van de verkiezing van de bestuursorganen tot de beleids- en beheerscyclus.

Meer informatie over de werking van de OCMW-raad zelf leest u in het vierde hoofdstuk. Deelnemen aan vergaderingen wordt uw tweede natuur, maar dan kent u ook maar beter de finesses.

Als raadslid heeft u ook een statuut, en rechten en plichten. U vindt ze in hoofdstuk vijf.

We eindigen met een aantal belangrijke tips die u kunnen helpen uw het mandaat op een goede manier uit te voeren en ten slotte geven we u nog een overzicht van interessante informatiebronnen.

Voor alle duidelijkheid: waar bij de redactie gemakkelijheidshalve het woord 'hij' werd gebruikt, wordt vanzelfsprekend ook 'zij' bedoeld en vice versa.

We hopen dat dit boekje voor u een wegwijzer mag zijn in de boeiende en gevarieerde wereld van de lokale politiek. Goede reis!

HOOFDSTUK 2. Wat doet een OCMW?

1. Wat is de missie?

Om de missie van het OCMW te verduidelijken grijpen we terug naar twee wetsartikelen: een uit de Belgische Grondwet en een uit de OCMW-wet:

a. Art. 23 Grondwet: sociale grondrechten

In artikel 23 van de Grondwet staat dat ieder het recht heeft een menswaardig leven te leiden. Het artikel vindt zijn oorsprong in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 1948. Dit recht op een menswaardig leven werd in 1994 in de grondwet ingeschreven en wordt in verschillende andere rechten gevat:

- 1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het kader van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;
- 2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;
- 3° het recht op een behoorlijke huisvesting;
- 4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;
- 5° het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing.

De realisering van deze grondrechten wordt gezien als een belangrijke dam tegen armoede. Lokale besturen kunnen bijdragen aan de realisering van deze grondrechten.

b. Art. 1 OCMW-wet: recht op een menswaardig leven

Alle dienstverlening die een OCMW aanbiedt aan zijn cliënten is rechtstreeks of onrechtstreeks een uitvloeisel van artikel 1 van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW-wet). Het luidt als volgt:

‘Elke persoon heeft recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Er worden openbare centra voor maatschappelijk welzijn opgericht die, onder de door deze wet bepaalde voorwaarden, tot opdracht hebben deze dienstverlening te verzekerden.’

De OCMW's zijn dus belangrijke gemeentelijke instellingen die ervoor moeten zorgen dat elke burger kansen krijgt om een leven te leiden dat in overeenstemming is met de menselijke waardigheid. Wat die menselijke waardigheid precies inhoudt, is voor interpretatie vatbaar en afhankelijk van tijdsgeest, cultuur en ideologie. Hoewel de financiële middelen van een OCMW geen element zouden mogen zijn om te bepalen wat de menselijke waardigheid van een individu precies inhoudt, zien we dat dit in de praktijk in financieel-economisch moeilijke tijden wel een factor is in de besluitvorming.

2. Tot wie richt een OCMW zich?

De deur van het OCMW staat open voor alle burgers. Nog te vaak denkt de publieke opinie dat een OCMW er enkel is voor 'de armen van de straat'. Dit is nochtans niet zo. De wet kent elke burger een subjectief en afdwingbaar recht toe op hulpverlening van de overheid (via het OCMW). Het OCMW is er dus niet alleen voor de armen, maar voor iedereen. De hulp is ook afdwingbaar, omdat de wet in een beroepsmogelijkheid voorziet bij de arbeidsrechtbank.

De OCMW's ontwikkelen vandaag allerlei initiatieven die zich richten naar het brede publiek (bv. lokale dienstencentra, borstkankerscreening). Dergelijke initiatieven zijn belangrijk om drempelverlagend te kunnen werken. Omdat de OCMW's een essentiële rol spelen bij armoedebestrijding, vormen de meest kwetsbaren wel een specifieke en prioritaire doelgroep. De bestrijding van armoede en kansarmoede is immers een van de belangrijkste vormen van maatschappelijke dienstverlening.

3. Wat zijn de algemene taken?

De dienstverlening van het OCMW kan zeer verschillende vormen aannemen: curatief of preventief, materieel, sociaal, geneeskundig of psychologisch. Om ze te kunnen garanderen kan het OCMW diensten of inrichtingen oprichten. Enkele voorbeelden daarvan zijn woonzorgcentra, assistentiewoningen (serviceflats), socialeverhuurkantoren, lokale dienstencentra, kinderdagverblijven.

Op het gebied van armoedebestrijding bieden de OCMW's hulpverlening op zo veel mogelijk levensdomeinen. Armoede is immers niet enkel een kwestie van te weinig financiële middelen, maar heeft te maken met een heel kluwen van achterstelling, zoals ongezonde huisvesting, schoolse achterstand, slechte gezondheid, weinig vaardigheden, slecht zelfbeeld. Het spreekt voor zich dat het OCMW op zo veel mogelijk domeinen initiatieven ontwikkelt.

OCMW's werken ook samen met andere sociale organisaties op hun grondgebied om het lokale sociale beleid vorm te geven. OCMW's zijn belangrijke uitvoerders van dit beleid, maar dikwijls ook de drijvende kracht, de motor en de inspirator van het lokale sociale beleid, steeds in samenspraak met de gemeente.

Buiten de wettelijk opgelegde taken (bv. het toekennen van een leefloon) zal de concrete dienstverlening van het OCMW verschillen van gemeente tot gemeente. Dit heeft te maken met verschillende financiële middelen, maar vooral ook met de lokale, sociale problemen en de manier waarop daarmee omgegaan wordt.

De OCMW-hulpverlening aan kansarme groepen evolueerde doorheen de jaren van financiële steun of hulp in natura naar meer emanciperende hulpverlening die mensen zelfredzaam maakt: waar mogelijk trachten de OCMW's mensen zo te helpen dat ze hun leven opnieuw in eigen handen kunnen nemen. Het recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling en budgetbegeleiding zijn hier voorbeelden van. Toch moet elk OCMW even veel aandacht blijven hebben voor de groep van de meest kwetsbaren, mensen voor wie herintegratie, ondanks alle inspanningen, zeer moeilijk ligt.

4. Wat zijn de belangrijkste specifieke taken en wat houden deze in?

a. Maatschappelijke integratie en participatie

OCMW's zetten zwaar in op maatschappelijke integratie en participatie. Dit moet ervoor zorgen dat mensen opnieuw aansluiting vinden bij de samenleving. Het recht op maatschappelijke integratie uit zich in het geven van een leefloon maar heeft vooral tot doel mensen – na enige tijd – opnieuw aan het werk te krijgen. Jongeren onder 25 jaar hebben in eerste instantie recht op maatschappelijke integratie door arbeidsparticipatie. Het is hierbij ook belangrijk dat mensen voldoende kunnen deelnemen aan allerlei sociale, culturele en sportieve activiteiten. OCMW's zijn belangrijke initiatiefnemers in de toeleiding van hun cliënten en hun kinderen naar deze vormen van vrijetijdsbesteding.

b. Financiële hulpverlening en materiële steun

FINANCIËLE HULP

- Leefloon

De best gekende vorm van financiële hulpverlening is de toekenning van het leefloon. Zowel Belgen als sommige vreemdelingen komen hiervoor in aanmerking. Belangrijke voorwaarde is dat de aanvragers van het leefloon bereid zijn om te werken, tenzij dit om gezondheids- of billijkheidsredenen onmogelijk is. Het leefloon is dus geen gegarandeerd basisinkomen voor iedereen. Het ligt overigens onder de Europese armoedegrens en zal bijgevolg vaak niet volstaan om menswaardig te leven.

- Vervangende steun (of equivalent leefloon)

Niet iedereen heeft recht op een leefloon; kandidaat-vluchtelingen, niet-EU-onderdanen en de meeste minderjarigen hebben er bijvoorbeeld geen recht op. Wanneer deze mensen over geen of onvoldoende inkomen beschikken, kan het OCMW vervangende steun toekennen.

- Aanvullende steun

Omdat uitkeringen vaak niet volstaan, kan het OCMW ook aanvullende steun toekennen in de vorm van een supplement boven op de uitkering. Dit kan ook boven op een inkomen uit arbeid noodzakelijk zijn. Verder kan het OCMW geldelijke steun verlenen om bijzondere uitgaven zoals een huurwaarborg, de gas- en elektriciteitsrekening of medische kosten te dekken. Ook de tussenkost in een rusthuisfactuur valt onder deze categorie. Vaak betaalt het OCMW aanvullende steun met eigen lokale middelen.

- Voorschotten op uitkeringen

Wanneer iemand recht heeft op een socialezekerheidsuitkering of een andere vorm van inkomen, maar deze door allerlei omstandigheden (administratieve vertragingen e.d.) nog niet ontvangen heeft, dan kan het OCMW hem een voorschot op deze uitkering toekennen, in zoverre hij deze uitkering nodig heeft om een menswaardig leven te kunnen leiden. Zodra de betrokkene de uitkering effectief ontvangt, vordert het OCMW het voorschot terug. Als het over socialezekerheidsuitkeringen gaat, richt het OCMW zich hiervoor rechtstreeks tot de sociale administratie die met de uitbetaling belast is.

HULP IN NATURA

Materiële hulp kan ook de vorm aannemen van hulp in natura, zoals voedselpakketten, tweedehandskleding en tweedehandsmeebels. Dit is niet de meest aangegeven vorm van hulpverlening vanwege het betuttelende en niet-emanciperende karakter, maar niettemin kan dit in bepaalde gevallen zijn waarde hebben.

STEUN AAN VREEMDELINGEN

De groep vreemdelingen waarmee het OCMW te maken krijgt, is heterogeen. Sommige vreemdelingen komen net als Belgen in aanmerking voor het recht op maatschappelijke integratie. Volgens de wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie zijn dat de EU-burgers en hun familieleden, erkende vluchtelingen, erkende staatlozen en vreemdelingen ingeschreven in het bevolkingsregister. Alle andere vreemdelingen die legaal in het land zijn, krijgen een 'equivalent leefloon'. Vreemdelingen die illegaal in het land zijn, hebben recht op dringende medische hulp. Ten slotte is er de bijzondere groep van de asielzoekers. Voor hen geldt in principe dat ze recht hebben op materiële opvang in een opvangstructuur voor asielzoekers. Ook de OCMW's kunnen materiële opvang aanbieden in een 'lokaal opvanginitiatief' (LOI). Tijdens de behandeling van hun asielaanvraag kunnen de asielzoekers daar verblijven en krijgen ze er alle nodige begeleiding (sociaal, medisch, procedureel...). Het OCMW krijgt hiervoor een vergoeding van de federale overheid. In uitzonderlijke gevallen (medische redenen, familiale redenen, geen opvangplaatsen meer vrij) kan een asielzoeker toch nog recht hebben op een 'equivalent leefloon'.

c. Sociale werkgelegenheid

Het OCMW kan iemand tewerkstellen bij wijze van dienstverlening. Voor personen jonger dan 25 die recht hebben op maatschappelijke integratie, is het OCMW dit zelfs verplicht.

Een veel gebruikt instrument van sociale werkgelegenheid is artikel 60, § 7 van de OCMW-wet. Dit verplicht het OCMW alle maatregelen te nemen om een betrekking te bezorgen aan iemand die het bewijs van een periode van tewerkstelling levert, zodat hij het volledige voordeel van bijvoorbeeld een werkloosheidsuitkering krijgt, of om de werkervaring te bevorderen. De OCMW's trachten dit steeds meer in te bedden in een breder activeringsbeleid waarbij tewerkstelling een hefboom is om uit de kansarmoede te geraken. Vandaag de dag beschikt een OCMW over een arsenaal aan maatregelen en een betere financiering om zijn cliënten aan werk te helpen.

d. Informatie, begeleiding en rechtshulp

Het OCMW verstrekt alle nuttige raadgevingen en inlichtingen, zodat de hulpvragers hun wettelijke rechten en voordelen (bijvoorbeeld op socialezekerheidsuitkeringen of op een of andere premie) kan doen gelden. Het OCMW zet zelf de nodige stappen om de rechten van de cliënten te vrijwaren. Het handelt hierin zeer proactief. De wet spreekt niet alleen over een informatieplicht, maar legt ook op de betrokkene te begeleiden bij het hard maken van zijn rechten. Begeleiden kan ook psychosociale hulpverlening zijn.

Inbegrepen in deze informatietaak is de juiste doorverwijzing naar andere diensten. Ook de bevolking actief informeren over de eigen dienstverlening is een uitdrukkelijk omschreven opdracht.

Het lokaal sociaal beleid focust sterk op de informatie-, loket- en doorverwijsoopdracht.

Tal van OCMW's hebben een dienst rechtshulp. Deze dienst geeft juridisch advies aan de bevolking over allerlei problemen, zoals geschillen met de huisbaas, echtscheiding en onderhoudsgeld.

e. Budget- en schuldhulp

OCMW's krijgen tal van mensen over de vloer die met schuldoverlast worstelen. Daarnaast hebben ook heel wat mensen moeite om hun budget te beheren.

Bij budgetbegeleiding beheert de cliënt zelf zijn budget, bijgestaan door een maatschappelijk werker. Op die manier leert hij zijn inkomsten en uitgaven beheeren.

Budgetbeheer gaat een stap verder. Daar is het de maatschappelijk werker die de inkomsten van de cliënt ontvangt en de vaste kosten en schulden betaalt. De cliënt zelf krijgt leefgeld om noodzakelijke aankopen te doen.

Nog een stap verder is schuldbemiddeling. Wanneer een cliënt bij het OCMW in schuldbemiddeling gaat, zal een schuldbemiddelaar van het OCMW proberen een regeling te treffen met de schuldeisers van de cliënt over de betaling van zijn schulden. Bijna alle Vlaamse OCMW's hebben een erkenning voor schuldbemiddeling.

De laatste mogelijkheid is een collectieve schuldenregeling. Dat is een gerechtelijke procedure voor structurele schuldproblemen. Daarbij betaalt de cliënt zijn schulden af in de mate van het mogelijke en onder begeleiding van een schuldbemiddelaar. Ondertussen kan de cliënt een menswaardig leven leiden.

f. Wonen en energie

Voor nogal wat mensen – zeker de meest kwetsbaren – is het vandaag moeilijk om een betaalbare woning te vinden. OCMW's hebben een aantal instrumenten om daarbij te helpen. Zo kunnen ze hulp bieden bij de huurwaarborg of de maandelijkse huur. Ze kunnen daklozen die een woning vinden met een installatiepremie helpen om de woning in te richten. Veel OCMW's beschikken ook over doorgangswoningen om mensen in tijdelijke nood op te vangen en zijn een belangrijke partner op het gebied van sociale huisvesting.

OCMW-cliënten hebben dikwijls ook problemen met hun energiefacturen omdat hun inkomen te laag is en omdat ze in weinig energiezuinige woningen wonen. OCMW's kunnen dan een tussenkomst geven in de factuur, maar ook verdergaande structurele oplossingen zijn mogelijk. Zo biedt de toetreding van een gemeente tot een lokale entiteit van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) perspectief op duurzame oplossingen. Ook de toeleiding van hun cliënten naar energiescans is belangrijk. OCMW's spelen vaak ook een cruciale rol in de SVK's (socialeverhuurkantoren).

g. Ouderenzorg

Het OCMW kan op het gebied van ouderenzorg tal van diensten organiseren. Dit gaat van thuiszorg over semi-residentiële vormen tot residentiële woonzorg. Het aanbod is erg gevarieerd. Hieronder de belangrijkste diensten die het OCMW kan leveren.

- **Gezinszorg en aanvullende thuiszorg**
Veel OCMW's leveren alleen of in samenwerking met andere OCMW's diensten aan huis. Dit zijn de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Het gaat dan onder meer om de klassieke gezins- en bejaardenhulp en de schoonmaakhulp, maar ook klusjeshulp en oppashulp behoren tot de mogelijkheden. De reglementering voor de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg is gedetailleerd en legt vaste tarieven op met betrekking tot de bijdrage van de cliënt. De Vlaamse overheid subsidieert een deel van de dienstverlening.
- **Maaltijdbedeling**
Veel OCMW's bedelen maaltijden. Soms brengen ze de maaltijden warm aan huis, soms zijn het maaltijden die thuis nog alleen opgewarmd hoeven te worden, soms diepvriesmaaltijden. OCMW's kunnen de maaltijden zelf klaarmaken of de bereiding uitbesteden. Er bestaat geen reglementering of subsidiëring. Deze dienstverlening is belangrijk om contact te houden met mensen die anders dreigen te vereenzamen.
- **Dagverzorgingscentrum**
Een dagverzorgingscentrum wordt erkend door het Vlaamse Agentschap Zorg en Gezondheid en neemt in het zorgaanbod een unieke plaats in. Het gaat hier over dagopvang en zorg voor mensen die normaal thuis opgevangen worden door mantelzorgers en/of thuiszorgdiensten. De grote waarde van een dagverzorgingscentrum is dat het door deze extra steun mantelzorgers meer draagkracht geeft.
- **Assistentiewoningen**
Assistentiewoningen werden vroeger serviceflats genoemd. Het zijn aangepaste woningen voor ouderen die nog zelfstandig willen wonen, maar toch zorg nodig kunnen hebben. In geval van nood kan zorg vanuit de thuiszorg of het woonzorgcentrum georganiseerd worden. Er wordt een woonassistent aangesteld die de ouderen helpt met tal van vragen of problemen.
- **Het woonzorgcentrum**
Het woonzorgcentrum werd vroeger rusthuis genoemd. Het is een echte thuisvervangende collectieve woonvorm. Voor wie er verblijft wordt het zijn nieuwe thuis. Hier wordt sterk ingezet op zorg, maar ook het sociale gebeuren blijft zeer belangrijk. In het woonzorgcentrum zijn er vaak ook enkele plaatsen voor kortverblijf. Dit is een oplossing voor wie tijdelijke zorg en opvang nodig heeft. Voor elk van deze vormen gelden verschillende erkennings- en subsidiëeringsvoorwaarden. Ook een opname in nachtopvang kan in verschillende OCMW's.

h. Lokale dienstencentra

Lokale dienstencentra zijn voorzieningen die een ruim gamma diensten en activiteiten ontwikkelen ten behoeve van de inwoners van de wijk of de gemeente met het doel hun zelfstandigheid, integratie en emancipatie te verwezenlijken. In ruil voor een erkenning moet een lokaal dienstencentrum veel activiteiten op zich nemen. Het gaat dan bijvoorbeeld om algemeen informatieve, vormende en recreatieve activiteiten, het aanbieden van hygiënische zorg en het aanbieden van warme maaltijden. Lokale dienstencentra kunnen ook een verwijs-, informatie- en coördinatiefunctie vervullen, wat gezien hun laagdrempeligheid een belangrijk pluspunt kan zijn.

i. Kinderopvang

De meeste door een OCMW georganiseerde kinderopvangvoorzieningen zijn door Kind en Gezin erkende en gesubsidieerde initiatieven. Deze erkende opvangvoorzieningen zijn de kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders, de lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang en de initiatieven voor buitenschoolse opvang. Vanwege gebrekkige financiering zijn een aantal OCMW's ook overgegaan tot het ontwikkelen van een zelfstandige opvangvoorziening.

Kinderopvanginitiatieven van de OCMW's zijn doorgaans erg flexibel. Dat betekent dat ze de eigen kinderopvang bijvoorbeeld ook inschakelen in het activeringsbeleid. Indien een cliënt kan gaan werken of een opleiding volgen terwijl zijn kind tegen een laag tarief in de OCMW-opvang kan verblijven, is dit zeker een positieve stimulans in de activering.

j. Gezinsondersteuning

Almaar meer OCMW's bieden zelf of in samenwerking met partners begeleiding aan het integrale gezin, niet enkel aan de individuele hulpvrager. Dit is belangrijk omdat een cliënt zeer vaak deel uitmaakt van een groter geheel en het dan cruciaal is dat het gezin van de cliënt goed functioneert. Ook in de strijd tegen kinderarmoede is deze benadering van groot belang. Gezinsondersteuning kan erg verschillende vormen aannemen: crisishulp, psychosociale begeleiding gericht op het verhogen van de draagkracht van een gezin, huiswerkbegeleiding voor de kinderen en cetera.

k. Vlaamse zorgverzekering

De opsomming van al deze specifieke taken is niet volledig. OCMW's voeren nog verschillende andere taken uit. Een voorbeeld hiervan is de rol die een OCMW speelt bij de Vlaamse Zorgverzekering. Het OCMW fungeert immers als lokale agent van de Vlaamse Zorgkas. Dit betekent dat het OCMW hierover informeert, de formaliteiten helpt regelen, maar ook financiële steun biedt aan personen die hun bijdrage niet kunnen betalen. Een ander voorbeeld is de opdracht die het OCMW krijgt om cliënten die niet verzekerd zijn tegen ziekte en invaliditeit, aan te sluiten bij de verzekeringsinstelling van hun keuze.

HOOFDSTUK 3. Hoe werkt een OCMW?

5. Hoe organiseert een OCMW zich intern?

Net als bij de gemeente worden binnen het OCMW een aantal politieke bestuursorganen opgericht. Daarnaast zijn er de OCMW-diensten (= de administratie). De specifieke verhouding tussen het politieke en het ambtelijke apparaat wordt verder in dit boekje besproken bij vraag 81.

De politieke bestuursorganen zijn:

- de raad voor maatschappelijk welzijn,
- het vast bureau (niet verplicht),
- een of meer bijzondere comités (niet verplicht),
- de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn,
- de ondervoorzitter(s) van de raad voor maatschappelijk welzijn (niet verplicht)

De raad voor maatschappelijk welzijn of OCMW-raad kan beslissen over alles waarvoor het OCMW bevoegd is. Hij stippelt het beleid van het OCMW uit. De leden van de raad worden verkozen op de installatievergadering van de gemeenteraad. De OCMW-raad vergadert minstens tien keer per jaar. In principe zijn de vergaderingen openbaar. Dit wil zeggen dat iedereen een vergadering van de OCMW-raad kan bijwonen. Soms is het nodig achter gesloten deuren te vergaderen. Dit is bijvoorbeeld het geval als er dossiers over personen behandeld worden. Het publiek zal de raadszaal op dat moment moeten verlaten. De OCMW-raad moet bestaan uit personen van elk geslacht.

De OCMW-raad kan op de installatievergadering (of later) een vast bureau oprichten. Dit vast bureau heeft weinig decretale bevoegdheden, het krijgt vooral bevoegdheden gedelegeerd door de OCMW-raad. De raad zou bijvoorbeeld de afhandeling van de zaken van dagelijks bestuur aan het vast bureau kunnen delegeren. Het aantal leden van het vast bureau ligt wettelijk vast en is afhankelijk van het aantal leden dat de OCMW-raad telt. Een OCMW heeft meer of minder OCMW-raadsleden naargelang er meer of minder inwoners in de gemeente zijn. Het vast bureau mag niet uitsluitend uit mannen of uitsluitend uit vrouwen bestaan.

Let op: in de Vlaamse randgemeenten rond Brussel (Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem) en in Voeren worden de leden van de OCMW-raad en de leden van het vast bureau rechtstreeks gekozen (samen met de leden van de gemeenteraad en de leden van de provincieraad). Daar is het niet verplicht dat beide geslachten vertegenwoordigd zijn.

De OCMW-raad kan ook bijzondere comités oprichten. Ook dat is geen verplichting, en ook dat kan zowel op de installatievergadering als op een later tijdstip. In tegenstelling tot het vast bureau varieert het aantal leden van een bijzonder comité, al zijn minimum en maximum ook wel afhankelijk van hoeveel leden de OCMW-raad telt. De raad bepaalt voor elk bijzonder comité dat opgericht wordt eerst het aantal leden en daarna pas wie er lid van wordt. Daarna wijst de OCMW-raad taken toe aan de comités die hij opricht. Als een OCMW-raad beslist meerdere bijzondere comités op te richten, moet hij eerst altijd een bijzonder comité voor de sociale dienst oprichten.

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (= de OCMW-voorzitter) is de belangrijkste politieke figuur in het OCMW. Naast voorzitter van de raad is hij ook voorzitter van het vast bureau en van de bijzondere comités. Hij moet op voorhand de zaken onderzoeken die aan de raad, het vast bureau of de bijzondere comités worden voorgelegd. Hij roept de vergadering bijeen en legt de agenda vast. Hij staat in voor de uitvoering van de beslissingen die de raad, het vast bureau of de bijzondere comités nemen en vertegenwoordigt het OCMW. Naast een voorzitter kunnen er een of twee ondervoorzitters aangesteld worden, als de gemeente het OCMW daartoe uitdrukkelijk gemachtigd heeft. De gemeente kan dat enkel bij het begin van de legislatuur. Ook moet de gemeente dan beslissen om met minder schepenen te werken dan wettelijk toegelaten wordt. De ondervoorzitter krijgt bevoegdheden van de OCMW-voorzitter.

Naast de politieke bestuursorganen zijn er ook de OCMW-diensten (= de administratie). Zij staan onder leiding van de OCMW-secretaris. De secretaris is de brugfiguur tussen politiek en administratie. Meer informatie over de rol van de secretaris en de financieel beheerder vindt u bij vragen 27 en 28.

Raad voor maatschappelijk welzijn

6. Wat is de taak van de raad voor maatschappelijk welzijn?

Eerder wezen we al uitgebreid op het cruciale belang van het OCMW als aanbieder van maatschappelijke dienstverlening in de gemeente. De raad voor maatschappelijk welzijn of OCMW-raad heeft hierbij een belangrijke rol. Ten eerste stuurt de raad aan, hij trekt de grote lijnen, tekent de visie op lange termijn uit. Ten tweede is hij de beheerder van het OCMW. Ten derde beslist de raad (of bij delegatie een bijzonder comité of het vast bureau) over individuele dossiers van maatschappelijke dienstverlening. Een OCMW-raadslid heeft dus een driedelig takenpakket, dat verder uitgelegd wordt bij vraag 8.

7. Hoeveel OCMW-raadsleden zijn er?

Het aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn is wettelijk vastgelegd en varieert in principe van negen tot vijftien. In de gemeenten waar het aantal gemeenteraadsleden kleiner is dan negen, wordt het aantal leden van de OCMW-raad echter beperkt tot het aantal leden van de gemeenteraad. Dat zal enkel het geval zijn in de gemeenten met minder dan 1000 inwoners. Daar bestaat zowel de gemeente- als de OCMW-raad uit zeven raadsleden.

Aantal inwoners gemeente	Aantal OCMW-raadsleden
minder dan 1000	7
van 1000 tot 15.000	9
van 15.001 tot 50.000	11
van 50.001 tot 150.000	13
meer dan 150.000	15

8. Welke rol heeft een OCMW-raadslid?

a. Sturen op hoofdlijnen

OCMW-raadsleden zijn lokale volksvertegenwoordigers die de sociale behoeften en problemen in hun gemeente kunnen detecteren, tegen elkaar kunnen afwegen en op basis daarvan beleidskeuzes maken. Ze zorgen ook voor de democratische controle op het OCMW. Deze rol sluit het best aan bij de rol die gemeenteraadsleden vervullen in de gemeente.

b. Het OCMW beheren

In tegenstelling tot de gemeenteraadsleden zijn OCMW-raadsleden echter ook bestuurders van veel instellingen en diensten. Het beheer van het OCMW ligt in hun handen; er is immers geen schepencollege in het OCMW. Als bestuurders moeten ze een professionele relatie met het management van het OCMW (secretaris, financieel beheerder, diensthoofden) ontwikkelen. Ook hier kunnen ze besturen op hoofdlijnen.

c. Individuele beslissingen nemen

Specifiek voor OCMW-raadsleden is dat ze ook beslissingen nemen in individuele dossiers van maatschappelijke dienstverlening. Dit vergt weer andere competenties: inlevingsvermogen in de wereld van de OCMW-cliënten en respect voor de professionaliteit van de maatschappelijk werkers. Enkel wanneer beide vaardigheden aanwezig zijn, ontstaat er een goede individuele maatschappelijke dienstverlening.

9. Welk profiel heeft een OCMW-raadslid?

U ageert strategisch vanuit een echte zorg voor de hele lokale samenleving.

U staat met beide benen in de lokale samenleving en bent bereid te luisteren naar burgers en bevolkingsgroepen; u wilt intensief communiceren met lokale initiatiefnemers en met collega-raadsleden van andere partijen.

U bent sociaal bewogen en steekt uw voelsprietten uit voor de sociale problemen in de gemeente.

U bent in staat problemen en wensen van burgers en burgergroepen te vertalen in lokale beleidsbeslissingen, wat dus meer is dan in de raad voor maatschappelijk welzijn het belang van een individu of een groep verdedigen. Zo kunt u moeilijke beslissingen uitleggen aan en verdedigen bij belanghebbenden.

U bent in staat uw standpunt helder te verantwoorden, kunt op een eerlijke manier een debat voeren, hebt onderhandelingsvaardigheden en kunt verantwoord omgaan met de media.

U kunt en wilt in teamverband werken. U vermijdt platte meerderheid-minderheidspelletjes.

U hebt kennis van en inzicht in de bestuurlijke organisatie van het OCMW (financieel, personeel, organisatie van het bestuursapparaat).

U kunt op een professionele wijze omgaan met de ambtelijke organisatie; u laat de secretaris, de financieel beheerder, de diensthoofden en personeelsleden hun werk doen binnen de grote lijnen die afgesproken zijn.

U voert bestuurlijke integriteit hoog in het vaandel. U vermijdt belangenvermenging; u past de bestaande wettelijke normen streng toe. U gaat bijvoorbeeld naar buiten als er een voorstel behandeld wordt waarbij u zelf of een familielid persoonlijk belang heeft.

U bent u ten volle bewust van de deontologie van een organisatie die aan hulpverlening doet. U respecteert het beroepsgeheim en de privacy van OCMW-cliënten en onderhoudsplichtigen.

U hebt de volgende persoonlijkheidskenmerken: staan voor wat u zegt, mensen serieus nemen zonder naïef te zijn, kritisch blijven kijken naar wat er op u afkomt, kunnen relativeren.

10. Hoe lang duurt uw mandaat in de OCMW-raad?

Om verkozen te kunnen worden tot lid van een raad voor maatschappelijk welzijn of tot opvolger, moest u aan verschillende voorwaarden voldoen (= de zogenaamde verkiesbaarheidsvoorwaarden). Zo moest u op de dag van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn:

1. Belg zijn,
2. de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt,
3. ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters van de gemeente die door het OCMW wordt bediend,
4. u niet bevinden in een van de gevallen van onverkiesbaarheid vermeld in artikel 58 van het lokaal en provinciaal kiesdecreet van 8 juli 2011.

Deze voorwaarden blijven ook gelden nadat u verkozen bent. Als u in de loop van uw mandaat niet meer aan alle voorwaarden voldoet, moet u de OCMW-raad verlaten. U biedt uw ontslag schriftelijk aan de voorzitter van de gemeenteraad aan. Doet u dat niet vrijwillig, dan kan de OCMW-raad of de Raad voor Verkiezingsbetwistingen een 'vervallenverklaring' uitspreken. Doet er zich in de randgemeenten rond Brussel een dergelijk geschil voor, dan verloopt de procedure via de burgemeester en via de deputatie. In Voeren worden de bevoegdheden van de deputatie van de provincieraad uitgeoefend door het college van provinciegouverneurs.

11. Wat is het belang van opvolgers?

Via een voordracht als opvolger kunnen kandidaten die aanvankelijk niet verkozen werden, tijdens de legislatuur toch nog in de OCMW-raad terechtkomen. Anders dan in de gemeenteraad is de opvolger gekoppeld aan het werkende lid en wordt die van rechtswege opgeroepen om te zetelen wanneer er een einde komt aan het mandaat van het werkende lid. Het is mogelijk dat bij uw voordracht als raadslid ook een einddatum vermeld werd. Wordt deze datum bereikt, dan bent u van rechtswege ontslagnemend.

De opvolgingsprocedure is vrij eenvoudig, wat de continuïteit binnen het OCMW ten goede komt.

(Art. 14 van het OCMW-decreet)

12. Wat is structurele onbestuurbaarheid en wat zijn de gevolgen?

Het vaststellen van structurele onbestuurbaarheid van de gemeente is een nieuwe

procedure om de bestuurbaarheid van de gemeente te herstellen als het college geen meerderheid meer heeft in de gemeenteraad. Een nieuw college kan geïnstalleerd worden als een strikte procedure gevolgd wordt, en als aan alle voorwaarden uit het Gemeentedecreet voldaan wordt.

Aan het einde van deze procedure in de gemeente wordt de OCMW-raad in kennis gesteld van de structurele onbestuurbaarheid in de gemeente. Daarna kan de OCMW-raad eveneens overgaan tot de installatie van een nieuwe OCMW-voorzitter en eventueel ondervoorzitter(s). Maar dat is geen verplichting. De OCMW-raad bepaalt zelf of er gevolgen zijn voor het OCMW-voorzitterschap (en het ondervoorzitterschap).

(Art. 53, §4 van het OCMW-decreet en art. 47bis van het Gemeentedecreet)

Vast bureau

13. Wat is een vast bureau, en is het verplicht?

Vanaf 2013 is het niet meer verplicht om een vast bureau te hebben. De OCMW-raad kan op de installatievergadering, of op een later tijdstip, beslissen om een vast bureau op te richten. Het kan dat voor bepaalde of onbepaalde duur doen.

(Art. 60, §1 van het OCMW-decreet)

Merkwaardig is dat hoewel het niet verplicht is een vast bureau op te richten, het OCMW-decreet toch enkele bevoegdheden toevertrouwt aan dat vast bureau: het aanstellen in spoedeisende gevallen van een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder en het opstellen van een verslag voor de evaluatie van de secretaris, de financieel beheerder en de ombudsman (als er een ombudsman is). Het decreet verduidelijkt wel dat als er geen vast bureau opgericht is, de OCMW-voorzitter instaat voor beide taken.

Belangrijker zijn de bevoegdheden die OCMW-raad overdraagt aan het vast bureau. Zo kan de raad bijvoorbeeld 'het afhandelen van de zaken van dagelijks bestuur' overdragen aan het vast bureau. De raad stelt zelf vast wat 'dagelijks bestuur' betekent. De raad neemt voor de delegatie een expliciete beslissing en kan de overdracht van bevoegdheden op ieder moment herroepen. Het OCMW-decreet somt de bevoegdheden op die niet gedelegeerd kunnen worden.

(Art. 52 van het OCMW-decreet voor de lijst van niet-delegeerbare bevoegdheden van de OCMW-raad)

Als de raad dit bepaalt, kan het vast bureau de aan hem gedelegeerde bevoegdheden verder delegeren aan de secretaris. Die kan op zijn beurt bepaalde van deze bevoegdheden verder delegeren aan andere personeelsleden. De bevoegdheden voor individuele maatschappelijke dienstverlening zijn niet delegeerbaar naar de secretaris en andere personeelsleden.

In uitzonderlijke gevallen zal het vast bureau of een bijzonder comité bij dwingende en onvoorziene omstandigheden op eigen initiatief kunnen optreden.

14. Wie zetelt er in het vast bureau?

Het vast bureau telt met inbegrip van de voorzitter:

- drie leden voor een raad van negen leden,
- vier leden voor een raad van elf of dertien leden,
- vijf leden voor een raad van vijftien leden.

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is van rechtswege voorzitter van het vast bureau. Hij neemt ook deel aan de stemming. Als de voorzitter niet aanwezig is en ook de plaatsvervangend voorzitter er niet is, dan neemt het lid van het vast bureau met de meeste anciënniteit als raadslid het voorzitterschap waar.

De secretaris van het OCMW woont de vergaderingen van het vast bureau bij en stelt de notulen op. Het hoofd van de sociale dienst kan deelnemen aan de vergaderingen van het vast bureau wanneer er punten op de agenda staan die de sociale dienst aanbelangen. Voorts kan niemand de vergaderingen van het vast bureau bijwonen. Wel kan het vast bureau een buitenstaander uitnodigen voor de bespreking van een bepaald punt op basis van diens deskundigheid of bevoegdheid erover. Die persoon mag enkel tijdens de bespreking van dat punt aanwezig zijn.

(Art. 60 van het OCMW-decreet)

15. Hoe worden deze leden verkozen?

De leden van het vast bureau worden, met uitzondering van de voorzitter, bij geheime stemming en in één enkele stemronde aangewezen. Elk raadslid heeft hierbij één stem. Als raadsliden een gelijk aantal stemmen krijgen (staking van stemmen), dan is de jongste kandidaat in jaren verkozen. De voorzitter is van rechtswege lid van het vast bureau.

In de zes Vlaamse randgemeenten rond Brussel met taalfaciliteiten voor de Franstaligen en in Voeren wordt, net als de raad voor maatschappelijk welzijn, ook het vast bureau rechtstreeks door de gemeenteraadskiezers verkozen.

(Art. 60, §3 van het OCMW-decreet en 27bis van de OCMW-wet)

16. Hoe lang duurt uw mandaat in het vast bureau?

Een lid wordt verkozen voor de duur van het vast bureau. Het vast bureau kan voor een bepaalde of onbepaalde duur aangesteld worden. Onbepaalde duur betekent tot de installatie van een nieuwe OCMW-raad. Uiteraard eindigt het mandaat in het vast bureau ook wanneer men niet langer OCMW-raadslid zou zijn door ontslag of verlies van het mandaat. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval wanneer iemand na de eedaflegging niet meer voldoet aan een van de voorwaarden van verkiesbaarheid of zich in een toestand van onverenigbaarheid bevindt.

Wanneer er een einde komt aan het mandaat in het vast bureau, wordt het lid vervangen door een raadslid dat aangeduid wordt door de raadsliden die op dezelfde voordrachtsakte als het te vervangen lid staan (= de akte op basis waarvan men verkozen werd tot OCMW-raadslid). De leden die voorkomen op deze akte kunnen zelf een opvolger aanduiden in het vast bureau, behalve indien het te vervangen lid in het vast bureau zetelde als gevolg van staking van stemmen (bij de verkiezing van het vast bureau). In dat geval of wanneer men binnen de zestig dagen geen opvolger aangeduid heeft, kiest de hele raad een nieuw lid voor het vast bureau. Ook na de vervanging van een lid moeten er zowel mannen als vrouwen in het vast bureau zitten.

Bijzonder comité

17. Wat is een bijzonder comité, en is het verplicht?

De oprichting van bijzondere comités is niet verplicht. Opteert men voor meerdere bijzondere comités, dan moet men wel eerst een bijzonder comité voor de sociale dienst oprichten. Dit is een gevolg van de centrale rol die de sociale dienst binnen het OCMW vervult. OCMW's die veel individuele steunaanvragen ontvangen of een ruim gamma van dienstverlening aanbieden, richten vaak verschillende bijzondere comités op. Dat kan op de installatievergadering of op een later tijdstip gebeuren, voor bepaalde of voor onbepaalde duur, maar maximaal tot de installatie van een nieuwe OCMW-raad.

(Art. 60, §1 van het OCMW-decreet)

Het OCMW-decreet heeft aan de bijzondere comités geen expliciete bevoegdheden toevertrouwd. De raad zal dus steeds een beslissing moeten nemen vooraleer een

bijzonder comité bevoegdheden heeft. De raad kan aan de bijzondere comités welomschreven bevoegdheden overdragen. Het bijzondere comité voor de sociale dienst zal bijvoorbeeld beslissen over de aanvragen voor recht op maatschappelijke integratie. De bijzondere comités kunnen op dezelfde manier als het vast bureau ook weer welomschreven bevoegdheden overdragen aan de secretaris.

18. Wie zetelt er in een bijzonder comité?

De raad bepaalt het aantal leden van de bijzondere comités. Het aantal leden van een bijzonder comité varieert. Het minimale en maximale aantal leden hangt af van hoeveel leden de OCMW-raad telt:

Aantal OCMW-raadsleden	Aantal leden van een bijzonder comité
7	minimaal 3, maximaal 7
9	minimaal 3, maximaal 6
11	minimaal 4, maximaal 7
13	minimaal 4, maximaal 8
15	minimaal 5, maximaal 9

De OCMW-voorzitter is van rechtswege voorzitter van de bijzondere comités. Hij neemt deel aan de stemming. Net als voor het vast bureau geldt hier dat het lid met de meeste anciënniteit als raadslid het voorzitterschap waarneemt als de voorzitter of zijn vervanger niet aanwezig zijn.

Het huishoudelijk reglement kan bepalen dat onder de OCMW-raadsleden plaatsvervangers aangewezen worden die de effectieve leden van de bijzondere comités mogen vervangen wanneer die belet zijn.

(Art. 60, §1 en §3 van het OCMW-decreet)

19. Hoe worden de leden verkozen?

De leden van een bijzonder comité worden op dezelfde manier verkozen als de leden van het vast bureau. In tegenstelling tot het vast bureau ligt het aantal leden van een bijzonder comité gedeeltelijk vast (zie vraag 18). De raad zal bij de oprichting van een bijzonder comité eerst het aantal leden moeten bepalen, vooraleer de leden van het bijzonder comité gekozen kunnen worden.

(Art. 60, §3 van het OCMW-decreet)

Voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn

20. Wat doet de voorzitter?

Het takenpakket van de OCMW-voorzitter is erg ruim. Hij is de belangrijkste politieke figuur van het OCMW. Zo zorgt hij er onder meer voor dat de vergaderingen van de bestuursorganen kunnen doorgaan en dat de beslissingen worden uitgevoerd. Hij vertegenwoordigt het OCMW (gerechtelijk en buitengerechtelijk) en kan dringende

hulp toekennen. De voorzitter maakt volwaardig deel uit van het college van burgemeester en schepenen. Als laatste schepen in rang kan hij ook gemeentelijke schepenbevoegdheden krijgen. Dat hangt alleen af van hoe het college zich intern organiseert.

(Art. 58 van het OCMW-decreet en art. 44 van het Gemeentedecreet)

21. Hoe wordt de voorzitter verkozen?

De raadsleden kiezen een voorzitter op de installatievergadering (behalve in de Vlaamse randgemeenten en Voeren). De voorzitter wordt verkozen op basis van een akte van voordracht. Om ontvankelijk te zijn moet die akte getekend zijn door een dubbele meerderheid. Dat betekent dat ze ondertekend moet zijn door meer dan de helft van de verkozen raadsleden, en ook door een meerderheid van de personen die op dezelfde voordrachtsakte tot raadslid werden verkozen als de voorgedragen kandidaat-voorzitter. Als die oorspronkelijke voordrachtsakte waarop de naam van de kandidaat-voorzitter voorkomt slechts twee verkozenen telt, dan volstaat de handtekening van een van hen. Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. Gebeurt dat toch, dan tellen deze handtekeningen niet mee, en wordt deze persoon gestraft met het verlies van (bijna) al zijn mandaten.

De voordrachtsakte wordt vóór de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de secretaris van het OCMW overhandigd.

Na de eedaflegging van de raadsleden overhandigt de OCMW-secretaris de akte van voordracht aan de voorzitter van de installatievergadering. Die gaat na of de akte van voordracht aan alle voorwaarden voldoet. Alleen de handtekeningen van de raadsleden die de eed hebben afgelegd, worden in aanmerking genomen. Is alles correct verlopen, dan wordt de voorgedragen kandidaat-voorzitter verkozen verklaard. Als de ingediende akte niet aan de voorwaarden voldoet en dus niet ontvankelijk is, dan wordt onmiddellijk overgegaan tot een geheime stemming om een voorzitter te kiezen.

(Art. 53 van het OCMW-decreet)

22. Kan de voorzitter binnen het college van burgemeester en schepenen andere opdrachten krijgen?

Het college van burgemeester en schepenen is een collegiaal orgaan. Er bestaan eigenlijk geen aparte bevoegdheden voor schepenen. Dit is een loutere taakverdeling zonder overdracht van bevoegdheden aan individuele schepenen. Of een schepen dus veel of weinig bevoegdheden heeft, of de voorzitter enkel de voorzittersbevoegdheden heeft of daarnaast nog schepenbevoegdheden, maakt juridisch gezien niets uit voor de werking van het college. Het is dus perfect mogelijk dat de voorzitter naast OCMW-aangelegenheden ook schepenbevoegdheden krijgt zoals sociale zaken, cultuur of personeel. Of de voorzitter ook gemeenteraadslid is, maakt ook geen verschil. Hij kan altijd bijkomende schepenbevoegdheden krijgen. De combinatie van het OCMW-voorzitterschap en het schepenambt is een lokaal mandaat met veel verantwoordelijkheden. Ze vereist wel veel tijd.

23. Wat is de positie van de voorzitter in het college van burgemeester en schepenen en in de gemeenteraad?

De voorzitter maakt van rechtswege deel uit van het college. Het aantal schepenen vermindert niet door de toevoeging van de OCMW-voorzitter aan het college. De voorzitter van het OCMW is een volwaardig schepenen, maar is en blijft altijd de laatste schepenen in rang.

Als de voorzitter ook gemeenteraadslid is, heeft hij stemrecht op de gemeenteraad. Is de voorzitter geen gemeenteraadslid, dan moet hij nog altijd naar de gemeenteraad gaan. Hij heeft dan louter een raadgevende stem.

De OCMW-voorzitter-schepenen krijgt enkel de wedde van voorzitter. Er is geen sprake van weddecumul. Gemeenteraadslid of niet, voor het bijwonen van de gemeenteraad krijgt hij geen presentiegeld.

(Art. 45, §4 van het Gemeentedecreet)

24. Wat als de voorzitter over drie jaar wil stoppen?

De akte van voordracht (om een voorzitter voor te dragen) die op de installatievergadering werd gebruikt, kan een einddatum van het mandaat van de kandidaat-voorzitter vermelden, en de naam van degene die hem dan voor de rest van het mandaat opvolgt. In dat geval is de voorzitter op de vermelde einddatum van rechtswege ontslagnemend en wordt hij van rechtswege opgevolgd door de persoon die in de akte

van voordracht als opvolger vermeld staat. Als het mandaat vóór de einddatum eindigt, neemt de opvolger vervroegd het mandaat op. Uiteraard moet de opvolger op dat moment lid zijn van de OCMW-raad. Als de opvolger het mandaat niet kan opnemen, wordt er een nieuwe voorzitter verkozen.

Belangrijk is dat er een einddatum op de akte vermeld werd, anders heeft de opvolger geen automatisch recht om de voorzitter op te volgen als het voorzitterschap tussentijds zou eindigen.

(Art. 53, §1 van het OCMW-decreet)

25. Wat als de voorzitter met vakantie gaat?

Wanneer de voorzitter tijdelijk afwezig is, wordt hij vervangen door het raadslid dat door hem schriftelijk is aangewezen op de installatievergadering. De voorzitter beslist dus over deze aanwijzing, maar moet een aantal spelregels respecteren. Dat betekent dat de voorzitter vervangen zal worden door een raadslid in volgende volgorde:

1. indien er een of twee ondervoorzitters zijn, de ondervoorzitters in de volgorde die de voorzitter heeft bepaald;
2. indien er twee ondervoorzitters zijn en de voorzitter geen rangorde vastgesteld heeft, de ondervoorzitters naar gelang van de rang die ze kregen bij de aanstelling;
3. het raadslid of de raadsleden in volgorde van de rangorde die bepaald werd door de voorzitter;
4. de raadsleden in volgorde van hun anciënniteit.

(Art. 54 van het OCMW-decreet)

26. Wat is het verschil tussen een plaatsvervangend voorzitter en een ondervoorzitter?

Een plaatsvervangend voorzitter (ook waarnemend voorzitter genoemd) is een raadslid dat de voorzitter vervangt wanneer die tijdelijk niet aanwezig is. Een plaatsvervangend voorzitter krijgt de wedde van de voorzitter pas bij een vervanging die meer dan dertig opeenvolgende dagen duurt. Op dat moment verliest de voorzitter zelf zijn wedde voor die periode.

Een ondervoorzitter van het OCMW is een raadslid dat door de OCMW-raad aangeduid werd, nadat de gemeente de OCMW-raad hiervoor gemachtigd heeft. Hiervoor is wel vereist dat het aantal schepenmandaten daalt. Bij twee ondervoorzitters moeten er ook twee schepenen minder zijn. De machtiging moet blijken uit een beslissing van de gemeenteraad op zijn installatievergadering, of door een verklaring op een ontvankelijke akte van voordracht van de schepenen.

De ondervoorzitter(s) wordt/worden gekozen onder de leden van het vast bureau (als er een is). Ondervoorzitters kunnen bij feitelijke afwezigheid vervangen worden door een plaatsvervangend ondervoorzitter, die wordt aangeduid door de OCMW-raad. Wat ondervoorzitters precies doen, ligt niet vast. De voorzitter delegeert bepaalde bevoegdheden aan de ondervoorzitter. Het ondervoorzitterschap is dus in tegenstelling

tot het plaatsvervangend voorzitterschap een permanente functie. De ondervoorzitter krijgt dan ook loon en pensioen.

Ook is er een plaatsvervangend voorzitter als de titelvoerende voorzitter verhinderd is. Dat is bijvoorbeeld het geval als de voorzitter lid zou worden van de federale of Vlaamse regering. Op dat moment is er naast de titelvoerende voorzitter een volwaardige andere OCMW-voorzitter, met alle bevoegdheden van een 'gewone' OCMW-voorzitter en met hetzelfde statuut. Het enige verschil is dat de titelvoerende voorzitter meteen weer OCMW-voorzitter wordt, zodra de situatie van verhindering opgehouden is, als hij dus bijvoorbeeld geen lid meer is van de federale of Vlaamse regering.

(Art. 55, 56 en 68 van het OCMW-decreet)

Functies

In het OCMW zijn er drie decretale ambten die elk OCMW moet vervullen: de secretaris, de financieel beheerder en de maatschappelijk werker.

27. Wat doet de secretaris?

De taken van de secretaris vallen uiteen in drie luiken. Hij kan, ruim geïnterpreteerd, als de CEO of algemeen directeur van een bedrijf aangezien worden.

Het eerste luik slaat op 'leiderschap en management'. De secretaris leidt als hoogste ambtenaar binnen de organisatie de diensten van het OCMW, is voorzitter van het managementteam en heeft een sterke rol in het personeelsmanagement. Afhankelijk van de uitwerking van het budgethouderschap en de omvang ervan, heeft hij ook financiële opdrachten. Daarnaast stuurt de secretaris alle overige managementaspecten aan met het oog op de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het beleid. De secretaris vervult ten tweede een adviesrol. Hij is bij wijze van spreken de eerste adviseur van het bestuur en staat hen met raad bij, onder meer door de officiële vergaderingen bij te wonen.

Tot slot heeft de secretaris nog enkele specifieke 'secretarisfuncties', waaronder de verantwoordelijkheid over of het opmaken van notulen, het overbrengen ervan in registers en de ondertekening van stukken.

(Artikel 75-90 van het OCMW-decreet)

28. Wat doet de financieel beheerder?

De financieel beheerder (tot voor het begin van deze legislatuur: 'de ontvanger') kan, ruim geïnterpreteerd, aangezien worden als de CFO of financieel directeur van een bedrijf.

De financieel beheerder heeft belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van financieel management. Een aantal daarvan vervult hij onder de functionele leiding van de secretaris, zoals de opmaak van voorontwerpen van financiële documenten, boekhouding, financieel advies, thesauriebeheer (uitgezonderd kasbeheer). Andere doet hij in volle onafhankelijkheid. Dat is onder meer het geval voor de voorafgaande

krediet- en wetmatigheidscontrole, het debiteurenbeheer en het bewaren van de rechten van het OCMW. De financieel beheerder rapporteert hierover rechtstreeks aan de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de voorzitter.

(Art. 75-84 en art. 91-93 van het OCMW-decreet)

29. Wat doet de maatschappelijk werker?

Maatschappelijk werkers, soms ook wel maatschappelijk assistenten genoemd, spelen een cruciale rol in de verwezenlijking van de doelstellingen van een OCMW, zoals die vermeld zijn in artikel 1 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's. Ze zijn de 'professionals van de lokale hulpverlening'.

De organieke wet biedt een palet aan instrumenten waarvan de maatschappelijk werker zo optimaal mogelijk gebruik maakt. Aangevuld met typische methodieken van maatschappelijk werk en overige regelgeving, streeft de maatschappelijk werker naar een gemeente waar eenieder in de mogelijkheid gesteld wordt een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

(Art. 75-84 en 94 OCMW-decreet)

Samenwerking

30. Wat is de relatie met de gemeente?

a. Gemeente: algemene opdracht

Op lokaal niveau vormt de gemeente het bestuur met de algemene opdracht: alles wat van gemeentelijk belang is, valt onder haar verantwoordelijkheid. In het verleden bleef het gemeentebestuur vaak op de achtergrond voor welzijn, vandaag de dag krijgt gemeentelijk welzijnsbeleid almaar meer vorm door het voeren van inclusief welzijnsbeleid. Inclusief welzijnsbeleid betekent dat welzijnsaspecten aandacht krijgen binnen alle gemeentelijke terreinen (sport, cultuur...). Zulk beleid kan dan ook enkel gevoerd worden via het gemeentebestuur.

b. OCMW: specifieke opdracht

Het OCMW krijgt zijn bevoegdheid vanuit de OCMW-wet. Het is zijn opdracht om maatschappelijke dienstverlening te verzekeren aan elke inwoner van de gemeente. Van oudsher voeren de OCMW's een ruim welzijnsbeleid. Zie vragen 1 tot 4.

c. Respect voor elkaars opdracht

Wanneer twee besturen bevoegd zijn binnen hetzelfde terrein, dan kan dat tot conflicten leiden. Zeker wanneer de taakstelling van beide besturen erg ruim gedefinieerd is, lopen hun bevoegdheden vaak door elkaar. Op het terrein blijken beide besturen soms goed samen te werken, maar soms ook naast elkaar te werken en soms werkelijk conflictueus samen te leven. In de twee laatste gevallen is er veel kans dat het lokale welzijnsbeleid niet optimaal uitgetekend wordt en dat er bijvoorbeeld overlappingen zijn. Het is dan ook belangrijk dat er wederzijds respect is voor elkaars opdracht. Goede samenwerking start bij een goede verstandhouding en wederzijds vertrouwen.

d. Samenwerking

Om een geïntegreerd lokaal welzijnsbeleid te voeren met resultaat voor de burger, is het van belang dat beide besturen goed samenwerken. Om als partners samen te werken zijn er goede afspraken nodig. Deze afspraken kunnen worden vastgelegd in een bestuursakkoord tussen het gemeentebestuur en OCMW. Ook kunnen afspraken gemaakt worden via beheerovereenkomsten. Die kunnen betrekking hebben op het gemeenschappelijke gebruik van elkaars diensten of bepalen dat de gemeente en het OCMW voor bepaalde functies een beroep kunnen doen op elkaars personeel (bv. de ICT-dienst, de personeelsdienst of de technische dienst).

e. Toezicht

Eigen aan de samenwerking tussen gemeente en OCMW is dat er ook een soort toezicht van de gemeente is op het OCMW. Dat is ook logisch omdat het OCMW voor een belangrijk deel met gemeentelijke middelen werkt. Hieronder een kort overzicht van de belangrijkste bepalingen:

Het college van burgemeester en schepenen kan, meer dan de gemeenteraad, toezien op de dagelijkse werking van het OCMW. Zulk toezicht kan zich echter nooit uitstrekken tot de beslissingen over individuele dienstverlening en verhaal op onderhoudsplichtigen. Met andere woorden, de sociale dossiers vallen nooit onder enige vorm van het gemeentelijke toezicht.

Van de besluiten van de OCMW-raad (met uitzondering van de besluiten over cliënten en onderhoudsplichtigen) moet binnen twintig dagen na het treffen ervan een lijst met een beknopte omschrijving worden bezorgd aan het college van burgemeester en schepenen (en de provinciegouverneur). Sommige belangrijke besluiten moeten volledig opgestuurd worden.

Het college moet soms advies geven voordat het OCMW een beslissing kan nemen. Het gaat onder andere om beslissingen over het meerjarenplan en het budget, de personeelsformatie, de rechtspositie. Het college moet het advies binnen dertig dagen uitbrengen. Gebeurt dat niet, dan moet het OCMW er niet meer op wachten. Omgekeerd is soms ook voorafgaand advies van de OCMW-raad nodig voor beslissingen van de gemeente. Dat is zo wanneer de gemeente beslist over de rechtspositieregeling (als die beslissing een invloed heeft op het OCMW-budget) of als de gemeente diensten met een sociale doelstelling wil oprichten of uitbreiden.

Een andere vorm van toezicht van de gemeente is dat het meerjarenplan van het OCMW ter goedkeuring voorgelegd wordt aan de gemeenteraad. Ook wanneer het budget niet past binnen het meerjarenplan spreekt de gemeente zich erover uit. Als de OCMW-raad geen meerjarenplan of budget heeft vastgesteld, doet de gemeenteraad dat eenzijdig. Zie ook vragen 41 en 42.

In sommige gevallen moet de gemeenteraad beslissingen van het OCMW expliciet goedkeuren. Dat is het geval wanneer het OCMW besluit om toe te treden tot een OCMW-vereniging.

Vanaf 2013 moet de agenda van de OCMW-raad worden opgestuurd naar de gemeenteraad en de burgemeester. De burgemeester kan de OCMW-raad bijwonen

(zonder stem) en kan de stemming van een punt verdagen. De burgemeester kan zich ook laten vervangen, als hij dat duidelijk motiveert. Dat moet hij dan wel voor iedere vergadering afzonderlijk doen.

Ook al krijgt de gemeenteraad de agenda van de OCMW-raad en is de OCMW-voorzitter altijd aanwezig op de gemeenteraad, toch kan de gemeenteraad zich geen bevoegdheden toe-eigenen die exclusief tot het OCMW behoren. OCMW en gemeente zijn afzonderlijke rechtspersonen.

31. Waar situeert de OCMW-hulpverlening zich binnen het lokale welzijnsveld?

Gemeente en OCMW zijn niet de enige partners in het lokale welzijnsveld. Er zijn ook andere initiatiefnemers actief op het grondgebied. We lichten hieronder enkele begrippen toe om zo te verduidelijken welke plaats het OCMW tussen andere voorzieningen en diensten inneemt.

a. Welzijnszorg en welzijnsbeleid

Doorgaans wordt welzijn verengd tot 'welzijnszorg'. Welzijnszorg is een beleidsdomein naast onderwijs, gezondheidszorg, woonbeleid. Binnen de welzijnszorg zijn er de sectoren van het algemeen welzijnswerk, de ouderenzorg, de bijzondere jeugdbijstand, de gehandicaptenzorg, de migrantensector... In de andere beleidsdomeinen kun je nochtans ook welzijnsinstellingen terugvinden. Een voorbeeld daarvan is een socialehuisvestingsmaatschappij in het woonbeleid. Het OCMW werkt over verschillende beleidsdomeinen en sectoren heen: zo kan het een ziekenhuis beheren (domein gezondheidszorg), een sociaalverhuurkantoor runnen (domein woonbeleid) of binnen de welzijnszorg een woonzorgcentrum beheren. Welzijnsbeleid is een veel ruimer begrip: het omvat alle beleidsaspecten die het welzijn van de mensen bevorderen. Daaronder vallen bijvoorbeeld beleidsmaatregelen in verband met inkomen en bestaanszekerheid, met wonen en huisvesting, werken en werkloosheid, gezondheid, onderwijs en vorming enzovoort. Welzijnsbeleid grijpt dus zeer intens in ons leven in.

b. Ambulant en residentieel

Hulp kan ambulant of residentieel verstrekt worden. Bij ambulante hulp blijft de persoon in zijn eigen woonomgeving. De hulp komt aan huis (bijvoorbeeld thuiszorg) of de persoon gaat zelf naar een hulpverstrekker, maar verblijft er kortstondig. Is de hulp residentieel, dan verblijft hij er ook tijdens de nacht, hij verlaat tijdelijk of voorgoed zijn woonomgeving. Een tussenvorm is de semi-residentiële hulp met als voorbeeld een dagverzorgingscentrum. De hulpzoeker is er de hele dag aanwezig, maar gaat 's avonds naar huis. De OCMW-sociale dienst verstrekt ambulante hulp. Instellingen of diensten van het OCMW kunnen ambulant, semi-residentieel of residentieel zijn.

c. Categoriele en niet-categoriele voorzieningen

Een categoriele voorziening werkt exclusief voor één specifieke doelgroep. Een woonzorgcentrum of een integratiecentrum voor migranten zijn categoriele instellingen. De OCMW-sociale dienst is een niet-categoriele voorziening. Iedereen

kan er terecht. Instellingen of diensten van het OCMW kunnen categoriaal of niet-categoriaal zijn.

d. Echelonnering

Hulp kan op de nulde, eerste, tweede, derde of vierde lijn worden verstrekt. Nuldelijnshulp is de hulp die verstrekt wordt door het natuurlijke milieu van de hulpvrager, bijvoorbeeld de familie of de bureu. Eerstelijnhulp is niet gespecialiseerde hulp, met een lage drempel en een breed aanbod. De OCMW-sociale dienst is een typisch voorbeeld van eerstelijnhulp. Tweedelijnhulp is gespecialiseerd en heeft een hogere drempel. Een voorbeeld hiervan is een Centrum Geestelijke Gezondheidszorg waar iemand terecht kan met psychische problemen. Derde- en vierdelijnshulp zijn altijd residentieel, terwijl de andere hulpverlening ambulante is. De derde lijn is gespecialiseerd en heeft een hoge drempel maar een ruim aanbod, bijvoorbeeld een ziekenhuis. De vierde lijn heeft een grote specialisatie en een zeer hoge drempel, bijvoorbeeld een drugvrije therapeutische gemeenschap (een afkickcentrum).

OCMW-instellingen of diensten bevinden zich vooral binnen de eerste, tweede en soms derde lijn.

e. Publiek/privaat

Welzijnsinstellingen kunnen ingericht worden door een publieke of een private instantie. Het OCMW is een publieke overheid, opgericht bij wet en met een beleidsorgaan (de raad voor maatschappelijk welzijn) waarvan de leden door de gemeenteraad aangeduid worden.

Sommige welzijnsorganisaties zijn bijna volledig in private handen, bijvoorbeeld de gehandcaptensector of het algemene welzijnswerk. Sommige sectoren zijn gemengd qua inrichtende macht. Zo vertegenwoordigen de OCMW-woonzorgcentra 40 procent van het totale aanbod. Sommige voorzieningen zijn dan weer haast volledig publiek. Denken we maar aan de gemeenschapsdiensten bijzondere jeugdzorg of de lokale dienstencentra.

Steeds meer ontstaan er samenwerkingsverbanden die deze onderverdeling overstijgen. Zo zijn er verschillende ziekenhuisfusies tussen private en publieke partners.

32. Wat is lokaal sociaal beleid?

a. Focus: sociale grondrechten garanderen

In de Grondwet staat: 'Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden'. Dit recht wordt in verschillende andere rechten gevat, zoals het recht op arbeid, op sociale zekerheid, op bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand, op huisvesting. Lokaal sociaal beleid is het geheel van de beleidsbepaling en de acties van het lokale bestuur plus de acties van lokale initiatiefnemers dat de toegang van elke burger tot de sociale grondrechten moet garanderen.

b. Planning

Vroeger moest er een lokaal sociaal beleidsplan opgemaakt worden om de samenwerking en de afstemming tussen gemeente en OCMW te bevorderen. Het

planlastendecreet heeft echter een aantal sectorale plannen afgeschaft, en daar is ook dit plan bij. Gemeenten en OCMW's moeten nu geen specifiek lokaal sociaal beleidsplan meer opstellen, maar blijven verplicht hun sociale beleid samen te plannen en uit te voeren. De doelstellingen en acties daarvoor worden opgenomen in hun strategische meerjarenplannen.

c. Samenwerking gemeente-OCMW

In het kader van het lokaal sociaal beleid denken de gemeente en het OCMW samen na over het strategisch, tactisch en operationeel lokaal sociaal beleid.

Onder 'strategisch lokaal sociaal beleid' verstaan we het definiëren van doelgroepen en doelen met betrekking tot lokaal sociaal beleid en het omschrijven van de beoogde effecten. Verder omvat dit ook het maken van de keuzes in grote lijnen: wat, voor wie, wanneer en met welke middelen?

Onder 'tactisch lokaal sociaal beleid' verstaan we het concretiseren van de strategische doelstellingen door uitvoerders aan te duiden en aan te sturen die de beoogde effecten via concrete acties nastreven. Dit behelst dus de regie- en coördinatiefunctie van het lokaal sociaal beleid: het coördineren van de dienst- en hulpverlening.

Onder 'operationeel lokaal sociaal beleid' verstaan we het aanbieden van hulpverlening, in rechtstreeks contact met de burger, op een collectieve of individuele basis.

Om goed samen te werken is het belangrijk dat beide besturen elkaars rol erkennen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, maar het is de kerntaak van de gemeenteraad het strategisch lokaal sociaal beleid vast te stellen. Het tactisch lokaal sociaal beleid zal wat de individuele dienst- en hulpverlening betreft grotendeels worden uitgetekend door het OCMW, hoewel de gemeente op een aantal sociale beleidsdomeinen zoals ouderenbeleid (niet zorgbeleid), woonbeleid en werkgelegenheidsbeleid op vele plaatsen de trekker blijft. Het operationeel lokaal sociaal beleid, de uitvoering van de concrete dienst- en hulpverlening, zien we terug in het sociaal huis. Meer informatie daarover vindt u bij vraag 33.

d. Hoe lokale initiatiefnemers bij het beleid betrekken?

Het sociale beleidsveld is een lappendeken. Er zijn lokaal vele organisaties actief die verschillende vormen van hulp- en dienstverlening aanbieden. Denk maar aan de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's), de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), de onthaalbureaus, maar ook allerlei kinderopvanginitiatieven, woonzorgcentra, onderwijsinstellingen, centra geestelijke gezondheidszorg (CGG's), ziekenfondsen, socialeverhuurkantoren (SVK's).

De lokale overheid organiseert samenwerking en afstemming, overleg en communicatie tussen al deze organisaties. Hiervoor worden netwerken opgezet, waarbij de lokale overheid als regisseur de beleidskaders uittekent.

33. Wat is het sociaal huis?

De veelheid aan organisaties in het lokale welzijnsveld leidt ertoe dat burgers niet meer weten wat het aanbod is. Daardoor gaan ze geen hulp vragen en krijgen ze die dus ook niet. Er is nabije, integrale, toegankelijke en ontkokerde hulp- en dienstver-

lening nodig. Een benadering dicht bij de mensen, is de beste benadering. Lokale besturen hebben als meest burgernabije bestuur, dicht bij de lokale problemen, ook de beste positie. Door een goed overzicht en een vlotte loketwerking kunnen ze mee de bestaande hulp toegankelijk te maken. Het sociaal huis speelt hierin een cruciale rol.

Het sociaal huis bestaat minimaal uit een gemeenschappelijk loket van gemeente en OCMW waar mensen terecht kunnen met al hun vragen over de sociale dienstverlening van gemeente en OCMW en waar ze doorverwezen kunnen worden naar de juiste instanties en diensten om een oplossing te krijgen voor hun problemen.

In vele gemeenten is het bestuur ambitieuzer en heeft het een fysiek sociaal huis ingericht met allerlei diensten van gemeente, OCMW en andere partners: een centrum voor algemeen welzijnswerk, de socialehuisvestingsmaatschappij, de werkwinkel, het plaatselijk werkgelegenheidsagentschap (PWA), een bureau van Kind & Gezin, van de VDAB, van de RVA... Alle voorzieningen op één plaats dus, zodat mensen niet van hier naar daar moeten.

34. Wat is een OCMW-vereniging?

Een OCMW-vereniging is een aparte rechtspersoon die taken uitvoert die door de OCMW-wet aan het OCMW zijn toevertrouwd. De OCMW-vereniging kan een vorm van verzelfstandiging zijn of een samenwerkingsverband. In het laatste geval gaat het om samenwerking tussen een OCMW en een ander OCMW, andere openbare rechtspersonen of rechtspersonen zonder winstoogmerk. De samenwerking hoeft zich niet tot twee partners te beperken.

OCMW-verenigingen zijn actief in de sociale en medische sector, bijvoorbeeld ziekenhuizen, socialeverhuurkantoren, verzorgingsinstellingen, diensten voor schuldbemiddeling, de organisatie van onderhouds- en klusjesdiensten.

OCMW-verenigingen kunnen een publieke rechtsvorm aannemen of een private rechtsvorm (vzw of vennootschap met een sociaal oogmerk). De private rechtsvorm is enkel mogelijk in een samenwerkingsverband met andere organisaties. Er zijn specifieke private rechtsvormen voor ziekenhuizen en specifieke private rechtsvormen voor woonzorgcentra.

35. Hoe verhoudt het OCMW zich tot de andere besturen?

Het OCMW werkt in een globaal overheidslandschap. Eerder hebben we aangehaald dat het OCMW veel lokale partners heeft: de gemeente, andere sociale organisaties, OCMW-verenigingen, socialehuisvestingsmaatschappijen enzovoort.

Maar het lokale niveau staat ook in relatie tot andere overheidsniveaus: de provincie, de Vlaamse, de federale en de Europese overheid. Voor de burger maakt het niet veel uit van welk bestuursniveau een initiatief uitgaat, als hij maar goed geholpen wordt. Voor de lokale mandataris is het belangrijk dat hij zicht krijgt op de plaats en de rol van het lokale bestuursniveau tussen al die andere overheden.

Elk bestuursniveau heeft een eigen taak en rol. Vaak kan één bestuursniveau niet alles alleen aan en is er samenwerking tussen de niveaus nodig. Deze samenwerking gebeurt het best in partnerschap.

De lokale besturen vormen het basisniveau dat het dichtst bij de burger staat en

meteen ook het herkenbaarst is. De meeste mensen zullen sneller kunnen zeggen waarvoor ze terecht kunnen bij hun gemeente of OCMW dan bijvoorbeeld bij de Europese Unie.

De Vlaamse, federale en Europese overheid hebben een ander doel dan het lokale niveau. Zij fungeren als een maatschappelijk sturingsniveau dat probeert de basisorganisatie van de samenleving op een goede en democratische wijze vorm te geven. Ze zijn dus te omschrijven als het centrale bestuursniveau.

Elk van deze drie niveaus is verantwoordelijk voor een bepaald takenpakket. De opeenvolgende staatsvormingen hebben de verantwoordelijkheid van Vlaanderen over het beleid van de lokale besturen stelselmatig uitgebreid. Toch hebben ook de federale en de Europese overheid nog belangrijke bevoegdheden.

De provincie zit op een intermediair niveau, tussen de lokale besturen en de andere bestuursniveaus. De provincies maken beleidskeuzen die niet gemaakt kunnen worden op lokaal niveau doordat zij de belangen van dat niveau te boven gaan en die evenmin zodanig algemeen zijn dat een centrale beslissingsbevoegdheid wenselijk is.

36. Welke instrumenten kan een centraal bestuur inzetten om het lokale beleid te beïnvloeden?

Het centrale bestuursniveau (Vlaams, federaal of Europees) kan verschillende instrumenten aanwenden om richting te geven aan de basissamenleving. Zo kan het trachten het lokale beleid in een gewenste richting te doen evolueren. De instrumenten zijn:

- het ontwikkelen van regelgeving,
- het gericht inzetten van financiering van het lokale bestuursniveau,
- het houden van toezicht,
- het ondersteunen van de lokale besturen.

Met die instrumenten ontwerpt het centrale bestuursniveau een kader waarbinnen de lokale overheid haar eigen beleid vorm kan geven.

a. Het ontwikkelen van regelgeving

Het centrale overheidsniveau ontwikkelt het kader waarbinnen de lokale besturen hun eigen beleid vorm kunnen geven.

Voor de OCMW's zijn de OCMW-wet van 8 juli 1976 en het OCMW-decreet van 19 december 2008 belangrijk. Het OCMW-decreet regelt de werking van de politieke organen, de ambtelijke organisatie, het beheer en de financiën, de burgerparticipatie, het bestuurlijk toezicht en de OCMW-verenigingen. De OCMW-wet geeft het OCMW een opdracht en taken en regelt de mogelijkheden voor burgers om in beroep te gaan tegen individuele beslissingen van het OCMW. Voor de OCMW's van Voeren en de randgemeenten blijven nog steeds verschillende werkingsregels in de OCMW-wet staan. Dit is een gevolg van de staatsvormingen die België gekend heeft.

Naast het OCMW-decreet en de OCMW-wet zijn er nog veel andere wetten, decreten en Europese richtlijnen van belang voor de lokale besturen. De belangrijkste

zijn de wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie (de leefloonwet) en de wet die de bevoegdheid van de OCMW's regelt (de wet van 2 april 1965). Recent is daar ook het decreet inzake de openbaarheid van bestuur en de regelgeving betreffende overheidsopdrachten bijgekomen.

b. Het gericht inzetten van financiering van de lokale besturen

OCMW's kunnen, in tegenstelling tot gemeenten, geen belastingen heffen om hun werking te financieren. Ze ontvangen daar wel een gemeentelijke bijdrage voor. Daarnaast betalen de gebruikers van OCMW-dienstverlening een deel van de kosten, bijvoorbeeld een dagprijs in het woonzorgcentrum of de assistentiewoning (serviceflat), een bijdrage in de kinderopvang of voor de huishoudhulp. Voor bepaalde opdrachten krijgen de OCMW's subsidies van de Vlaamse of de federale overheid. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het uitkeren van het leefloon, dat in principe voor de helft door de federale overheid gedragen wordt.

De OCMW's krijgen in principe 8% van de beschikbare middelen uit het Vlaamse Gemeentefonds, tenzij gemeente en OCMW hierover een andere afspraak maken.

c. Het houden van toezicht

Gemeenten en OCMW's zijn autonome, democratische besturen. Ze bepalen zelf hun prioriteiten en de wijze waarop ze die uitvoeren. De bestuurders zijn verantwoordelijk tegenover de bevolking, die hen rechtstreeks of onrechtstreeks heeft verkozen.

De lokale besturen maken deel uit van Vlaanderen, België en de Europese Unie. Bij de uitoefening van hun bevoegdheden moeten ze de regelgeving naleven. Ze moeten ook de principes van behoorlijk bestuur in acht nemen. Daaronder vallen onder meer zuinigheid, billijkheid en evenredigheid. Tot slot mogen hun beslissingen niet strijdig zijn met de belangen van de ruimere gemeenschap.

Om na te gaan of de lokale besturen zich aan deze verplichtingen houden, heeft de wetgever een systeem van toezicht op hun handelingen ontwikkeld. Hierbij is gestreefd naar een optimaal evenwicht tussen bestuurlijke autonomie en bestuurlijk toezicht. De laatste jaren zijn de procedures voor de uitoefening van het toezicht verder versoepeld en vereenvoudigd. Voor veruit de meeste beslissingen van de lokale besturen stapt Vlaanderen af van goedkeuringstoezicht. Dat is de zwaarste vorm van controle, waarbij de lokale overheid de beslissing pas kan uitvoeren als ze groen licht krijgt van de Vlaamse overheid. Steeds meer geldt het algemene toezicht. Dit impliceert dat de Vlaamse overheid pas optreedt tegen een beslissing van het OCMW, als ze er een klacht over ontvangen heeft die gegrond blijkt te zijn.

De Vlaamse Minister van Binnenlands Bestuur is verantwoordelijk voor het bestuurlijk toezicht. Hij kan bijvoorbeeld beslissingen van de lokale besturen vernietigen. De gouverneur is de commissaris van de Vlaamse Regering in de provincie. Hij werkt onder haar politieke verantwoordelijkheid. De gouverneur kan beslissingen van de gemeenten en de OCMW's schorsen.

Raadsleden, personeelsleden, maar ook burgers kunnen klachten indienen of vragen stellen over de werking van het lokale bestuur. Ze kunnen dat doen bij de

minister, bij de provinciegouverneur of bij het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Dit agentschap ondersteunt de minister en de gouverneurs. De minister en de gouverneur kunnen binnen bepaalde termijnen optreden tegen besluiten van het lokale bestuur. Op basis van het onderzoek beslist een van hen of optreden tegen het bestuur nodig is.

d. Het ondersteunen van de lokale besturen

Een gemeente of OCMW besturen is niet eenvoudig. De lokale besturen hebben bevoegdheden in zeer veel maatschappelijke sectoren. De wetgeving is vaak complex en wijzigt snel. Het is dan ook een belangrijke opdracht van de centrale overheid om de lokale besturen te ondersteunen met advies. Dit gebeurt onder andere door informatie te verspreiden, overlegmomenten met de VVSG te organiseren, vragen van lokale besturen op een klantvriendelijke wijze te beantwoorden en gegevens over de lokale besturen te monitoren. Deze coachende rol zal nog aan belang winnen.

37. Hoe worden burgers betrokken bij het OCMW?

a. Openbaarheid van bestuur

Het decreet op de openbaarheid van bestuur draagt ertoe bij dat de OCMW's, de gemeenten en de andere overheden in Vlaanderen een transparant beleid voe-

ren voor hun burgers. Het decreet verplicht het OCMW zijn doelgroepen zelf actief te informeren over zijn beleid, regelgeving en dienstverlening. In dit geval spreken we over actieve openbaarheid van bestuur. Dat moet systematisch, correct, evenwichtig, tijdig en op verstaanbare manier gebeuren. Anderzijds regelt het decreet het recht van elke burger om (bestaande) documenten bij het OCMW openbaar te laten maken (passieve openbaarheid van bestuur). Het principe is dat alle bestuursdocumenten openbaar zijn. Iedereen kan er inzage van nemen, een afschrift van krijgen of er uitleg over vragen. Er zijn uitzonderingen op de passieve openbaarheid.

Wanneer de behandeling van de aanvraag niet naar wens verloopt, kan de burger hoger beroep aantekenen bij de Beroepsinstantie inzake de openbaarheid van bestuur.

b. Middelen om te participeren

Het OCMW-decreet regelt verschillende mogelijkheden voor de burgers om aan het beleid van het OCMW te participeren:

SYSTEEM VAN KLACHTENBEHANDELING

De OCMW-raad moet in een reglement de organisatie van een klachtensysteem vastleggen. Er moet op het ambtelijke niveau (en dus niet het politieke) een systeem uitgewerkt zijn waarbij de burger op een eenvoudige wijze klachten kan indienen. Er moet een procedure zijn die garandeert dat deze klachten correct behandeld worden. Werken met een ombudsdienst is een mogelijkheid.

INSPRAAK VAN DE BURGER

Het OCMW-decreet verplicht de OCMW-raad initiatieven te nemen om de betrokkenheid en de inspraak van de burgers of de doelgroepen te verzekeren, zowel bij de beleidsvoorbereiding, als bij de uitwerking van de dienstverlening en bij de evaluatie ervan. Een voorbeeld hiervan is een ouderenadviesraad.

VOORSTELLEN

Inwoners kunnen voorstellen doen over belangrijke aangelegenheden van de beleidsvoering en dienstverlening van het OCMW. Als een voorstel aan de wettelijke voorwaarden voldoet (onder andere door een bepaald aantal inwoners ondertekend is) kan de burger hiermee zelf een punt op de agenda van de OCMW-raad zetten.

VERZOEKSCRIFTEN

Iedereen, dus ook niet-inwoners van de gemeente, kan aan het OCMW schriftelijk de vraag stellen om bepaalde onderwerpen te behandelen die tot de bevoegdheid van het OCMW behoren. Het OCMW verstrekt binnen drie maanden een gemotiveerd antwoord aan de verzoeker.

Financiën

38. Waar haalt een OCMW zijn middelen vandaan?

De financiering kan nogal verschillen van OCMW tot OCMW en is onder meer afhankelijk van de grootte, de beleidskeuzes en het sociaaleconomische profiel van de gemeente en het OCMW.

Op basis van de budgetten 2011 zien de ontvangsten van de Vlaamse OCMW's er als volgt uit (in miljoenen euro en in %):

• Werkingsopbrengsten	2113,4	66,3%
• Gemeentelijke bijdrage	801,0	25,2%
• Gemeentefonds	139,1	4,4%
• Recuperatie kosten sociale dienst	75,0	2,3%
• Financiële opbrengsten	43,9	1,4%
• Uitzonderlijke opbrengsten	12,1	0,4%

Ongeveer twee derde van de OCMW-middelen zijn dus afkomstig van inkomsten uit de eigen werking: de dagprijs in het woonzorgcentrum, de vergoedingen voor thuiszorgdiensten (maaltijden, schoonmaakdienst...), de inkomsten uit het cafetaria in het diensten centrum enzovoort.

Ongeveer een kwart van de OCMW-ontvangsten komt uit de gemeentelijke bijdrage. Verder halen OCMW's nog geld uit het Gemeentefonds (gemeente en OCMW bepalen

in onderling overleg wie wat krijgt), recupereren ze een stuk van de kosten van de sociale dienst en zijn er nog wat financiële opbrengsten.

39. Waaraan besteedt het OCMW zijn middelen?

Ook dit verschilt sterk van OCMW tot OCMW. Verschillende factoren beïnvloeden de uitgaven: verricht het OCMW activiteiten zelf of niet, werkt het samen met derden of heeft het een uitgebreid dienstverleningsaanbod? De budgetten 2011 van de Vlaamse OCMW's gaven het volgende beeld:

• Personeelskosten	1896,5	63,4%
• Kosten sociale dienst	530,7	17,8%
• Werkingskosten	501,5	16,8%
• Financiële kosten	60,5	2,0%

OCMW's zijn duidelijk dienstenorganisaties, want ruim 63% van de uitgaven gaat naar het personeel. Andere grote kostenposten zijn die voor de sociale dienst en voor de werking.

40. Wat is toch die beleids- en beheerscyclus (BBC)?

De kans is groot dat u de voorbije tijd de term 'beleids- en beheerscyclus' (kortweg 'BBC') al eens bent tegengekomen toen het ging over gemeente- of OCMW-financiën. Maar wat betekent die term?

Met een beleids- en beheerscyclus bedoelt men de opeenvolgende stappen van de meerjarenplanning (enkele jaren vooruit kijken), de budgetopmaak voor het komende jaar, het uitvoeren (en registreren) van wat gepland was, hierover rapporteren en evalueren wat is gebeurd, om desnoods bij te sturen. De beleidscyclus zit dan vooral op het politieke niveau, waar de grote keuzes worden gemaakt, de beheerscyclus beschrijft eerder de uitvoering zelf en wat daarvoor nodig is.

De Vlaamse overheid vindt al langer dat gemeenten en OCMW's in hun beleidsvoering niet alleen naar de financiën mogen kijken, maar ook naar het beleidsmatige. De essentie van de BBC is dan ook de inhoudelijk-politieke elementen (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen) permanent te koppelen aan de financiële onderdelen (hoeveel middelen zijn hiervoor nodig, wat zijn hiervan de financiële gevolgen). Deze hervorming betekent een belangrijke ommezwaai in de wijze waarop lokale besturen werken. BBC wordt algemeen van kracht vanaf 2014, maar verschillende OCMW's zijn er eerder mee van start gegaan. Dat was het geval met acht OCMW's in 2011. Daar kwamen 19 OCMW's bij in 2012 en in 2013 groeit de groep met nog eens 85 OCMW's aan. Dat betekent dat ongeveer 64% van de OCMW's de BBC-principes pas vanaf het financiële boekjaar 2014 in de praktijk zullen brengen.

In wat volgt beschrijven we, tenzij anders vermeld, de OCMW-financiën zoals die gelden bij de toepassing van de BBC.

41. Moeten OCMW's een meerjarenplan maken?

Door de invoering van de BBC moeten alle OCMW's in 2013 een meerjarenplan opstellen. Het loopt vanaf 2014 tot en met 2019 en is dus één jaar legislatuuroverschrijdend. In dat meerjarenplan staan de beleidsdoelstellingen van het bestuur opgesomd, de actieplannen om daartoe te komen en de financiële gevolgen. Het OCMW moet ook aangeven of en hoe het financieel in evenwicht blijft.

VOORBEELD

Het OCMW schrijft in zijn meerjarenplan de (prioritaire) beleidsdoelstelling in dat er tegen 2016 100 plaatsen extra moeten zijn in de voorschoolse kinderopvang. Er wordt beslist dat het OCMW zelf voor die uitbreiding zal instaan. Daaraan wordt een actieplan 'bouw van twee crèches met in totaal 100 plaatsen' gekoppeld, dat bestaat uit een hele reeks acties: op zoek gaan naar geschikte locaties, grond verwerven, ontwerper aanstellen, bouwen, erkenning en subsidiëring aanvragen, personeel aantrekken, nieuwe crèches bekend maken. De financiële gevolgen zullen dan bestaan uit enerzijds de uitgaven voor de ontwerper en de bouw (investeringen) en anderzijds de loon- en werkingskosten, de verkregen werkingssubsidies en de ouderbijdragen (exploitatie).

Merk op dat diezelfde beleidsdoelstelling ook op een totaal andere manier had kunnen worden ingevuld, bv. door te proberen private initiatiefnemers aan te trekken die op het grondgebied van de gemeente extra kinderopvang zouden organiseren. In dat geval zouden het actieplan, de acties en de financiële gevolgen er heel anders uitzien, maar uiteraard zou ook de impact van het OCMW kleiner zijn.

Met het meerjarenplan maakt het OCMW dus de belangrijkste beleidskeuzes voor de bestuursperiode. De voorbereiding van het meerjarenplan vergt daarom ook veel tijd en overleg: tussen de diensten, tussen de diensten en het politieke bestuur, met de gemeente en andere spelers (OCMW-vereniging, huisvestingsmaatschappij...).

Het meerjarenplan 2014-2019 moet vóór het einde van 2013 op de OCMW-raad worden goedgekeurd. Voor het zover is moet het college van burgemeester en schepenen er een formeel advies over geven. Het OCMW-meerjarenplan is pas helemaal definitief na de goedkeuring door de gemeenteraad.

Voor een raadslid is de behandeling van het meerjarenplan op de raad een bijzonder belangrijk moment, want dan worden de grote lijnen voor de bestuursperiode vastgelegd. Raadsleden moeten het ontwerp-meerjarenplan dan ook ten minste veertien dagen vooraf bezorgd krijgen, zodat ze het goed kunnen bestuderen en de raadszitting grondig voorbereiden. Op die zitting kunnen ze over elk onderdeel dat ze zelf bepalen ook een aparte stemming vragen.

Bij het hele traject dat aan de bespreking in de OCMW-raad voorafgaat, worden de raadsleden in principe niet betrokken. Niets belet een OCMW echter om dat op de een of de andere manier wel te doen, bijvoorbeeld door een tussentijdse rapportering over de stand van zaken of door bepaalde belangrijke keuzes toch al eens informeel aan de raad voor te leggen.

Het meerjarenplan loopt wel zes jaar, maar kan uiteraard tussentijds worden aangepast, bijvoorbeeld omdat bepaalde doelstellingen niet meer haalbaar zijn, omdat het OCMW door nieuwe maatschappelijke omstandigheden beter op andere zaken inzet. Ook de aanpassingen van het meerjarenplan moeten altijd aan de OCMW-raad ter goedkeuring worden voorgelegd.

42. Wat is een budget?

Op basis van het meerjarenplan, dat op een aantal vlakken nog wat algemeen is, moeten de OCMW's jaarlijks een budget opstellen. Ook het budget bevat inhoudelijke elementen (met concrete acties om de beleidsdoelstellingen en actieplannen van het

meerjarenplan te realiseren; bv. voor de nieuwe kinderopvang gaan we dit jaar grond aankopen en een ontwerper aanstellen) en financiële elementen. Het budget moet passen in het meerjarenplan, het vormt er als het ware de concrete vertaling voor één jaar van. Een belangrijk element van het budget bij een overheid – en dat is een OCMW – is dat het ‘autoriserend’ is, het legt met andere woorden de maximaal besteedbare kredieten vast. Het OCMW mag in principe niet meer uitgeven dan wat de OCMW-raad in het budget heeft ingeschreven.

Vóór de goedkeuring van het budget door de OCMW-raad is er een advies door het college van burgemeester en schepenen nodig. De raadsleden krijgen het ontwerp-budget ten minste twee weken vooraf om het grondig te kunnen bestuderen. Na de goedkeuring door de raad gaat het OCMW-budget naar de gemeenteraad. Als het budget binnen het door de gemeenteraad goedgekeurde meerjarenplan van het OCMW past, neemt de gemeenteraad er alleen akte van.

Als de OCMW-raad voor het einde van het jaar geen budget goedkeurt, moet het werken met voorlopige kredieten. Die zijn per maand gebaseerd op één twaalfde van het budget van het voorgaande jaar, wat de bewegingsruimte sterk beperkt. Bovendien mag een periode van voorlopige kredieten ten hoogste drie maanden duren.

In de loop van het jaar kan het nodig zijn om het budget te wijzigen, bijvoorbeeld omdat er voor een bepaalde uitgave te weinig krediet beschikbaar is. Ook die wijziging is een bevoegdheid van de OCMW-raad. Wanneer de geplande budgetwijziging leidt tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage of het gevolg is van het afschaffen of oprichten van diensten, is er voorafgaand advies van het college van burgemeester en schepenen nodig. Na de goedkeuring door de OCMW-raad volgt steeds ook een toelichting door de voorzitter op en een kennisname door de gemeenteraad. Het OCMW-budget moet ook na de wijziging in evenwicht blijven. Over kleinere verschuivingen binnen het budget (de zogenaamde interne kredietaanpassingen) kan de OCMW-raad beslissen zonder procedure via de gemeente.

43. Wat is een jaarrekening?

Na afloop van het jaar moet er uiteraard verslag worden uitgebracht. Dat gebeurt via de jaarrekening, die net als het meerjarenplan en het budget zowel inhoudelijke als financiële elementen bevat. De jaarrekening moet ten laatste op 30 juni door de OCMW-raad worden vastgesteld. De raadsleden moeten het ontwerpdocument ten minste veertien dagen vooraf bezorgd krijgen.

De bespreking van de jaarrekening door de OCMW-raad is een heel belangrijk moment, want op dat moment kan men het gevoerde beleid evalueren. Heeft het OCMW gedaan wat het van plan was, of niet, en waarom dan niet? Zit het nog op koers om de beleidsdoelstellingen te halen, of moet het een tandje bijsteken? Zijn de beleidsdoelstellingen zelf nog wel de juiste, of moet het OCMW ook die bijsturen en vervangen door andere?

Het is belangrijk dat de jaarrekening tijdig aan de OCMW-raad wordt voorgelegd. Niet alleen voorkomt men zo dat de bespreking te lang na de feiten gebeurt, maar bovendien moeten een aantal financiële gegevens uit de jaarrekening ook worden verwerkt in de eerstkomende aanpassing van het meerjarenplan en het volgende budget. Anders is het onmogelijk aan te tonen dat het meerjarenplan nog financieel in evenwicht is.

44. Hoe blijft een raadslid op de hoogte van wat er op financieel vlak gebeurt?

De OCMW-raad keurt het meerjarenplan en het budget goed, maar nadien ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering vooral bij het vast bureau, de voorzitter en het management (secretaris, financieel beheerder, diensthoofden...). Toch blijven raadsleden op dat vlak niet helemaal aan de kant, want enkele belangrijke financiële beslissingen liggen bij de OCMW-raad. Dat is bijvoorbeeld het geval voor grotere overheidsopdrachten.

Verder moet de financieel beheerder (vanaf 2013 de nieuwe naam voor de ontvanger) ten minste één keer per jaar aan de OCMW-raad rapporteren over de thesaurietoestand, de verwachte ontwikkelingen qua liquiditeit, de beheerscontrole (zit het bestuur op schema wat de uitvoering betreft?) en de uitvoering van de budgetten. Ook over zijn controletaak voorafgaand aan bepaalde verbintenissen moet de financieel beheerder aan de OCMW-raad rapporteren.

Tot slot is er de verplichte rapportering door budgethouders (organen of medewerkers van het OCMW die bepaalde uitvoeringsbevoegdheden gedelegeerd gekregen hebben) aan de OCMW-raad.

45. Zijn er grenzen aan de leningen die een OCMW mag afsluiten?

Net als een gezin beschikt een OCMW soms over te weinig middelen om een grote investering (een nieuwe vleugel van een woonzorgcentrum, een groot informatiseringsproject van de diensten...) te financieren. Een lening afsluiten is dan een manier om vandaag al te kunnen beschikken over toekomstige koopkracht. De prijs die een OCMW hiervoor betaalt is de intrest.

Vroeger mochten OCMW's alleen leningen aangaan voor de financiering van investeringen. Met de beleids- en beheerscyclus kijkt men anders naar leningen. Elk jaar raamt het OCMW de verwachte ontwikkelingen van de liquiditeit ten gevolge van de geplande uitgaven en ontvangsten op het vlak van exploitatie en investeringen. Blijkt er een tekort, dan kan dat worden aangevuld met een lening. Toch kunnen OCMW's niet zo maar onbeperkt lenen, want in hun meerjarenplan moeten ze aantonen dat ze structureel in staat zijn uit de exploitatie (de dagelijkse werking) voldoende middelen te halen om de leninglasten (aflossingen plus intresten) te dragen. Sinds de financiële crisis kijken ook banken trouwens een stuk strenger toe alvorens ze leningen toekennen, ook aan zeer kredietwaardige spelers zoals lokale besturen.

46. Wat is budgethouderschap?

De OCMW-raad beslist over het meerjarenplan en in het budget over het beleid van het OCMW. De raad reserveert daarvoor middelen en legt de te behalen doelstellingen en verwachte realisaties vast.

Op basis daarvan moet de uitvoering van dit beleid georganiseerd worden. Hier gaat het dus om het operationele beleid of het dagelijks bestuur van het OCMW en zijn verschillende diensten. Deze organisatie gebeurt door middel van het budgethouderschap. Dit houdt in dat een orgaan (raad, vast bureau, bijzonder comité) ofwel een personeelslid de bevoegdheid krijgt om volgens de aangeduide doelstellingen een budget te beheren.

Of de raad nu zelf budgethouder blijft of die bevoegdheid delegeert aan andere organen of aan de secretaris of andere personeelsleden, altijd wordt verondersteld dat hij

bepaalt welke doelstellingen het OCMW zal proberen te realiseren. Daar komt bij dat er indicatoren worden afgesproken die het mogelijk maken te meten in hoeverre deze doelstellingen bereikt worden.

De raad kan het budgethouderschap voor zaken met betrekking tot aangelegenheden van dagelijks bestuur – de definitie van dit begrip is een bevoegdheid van de raad – toekennen aan het vast bureau, een bijzonder comité of de secretaris. Als de OCMW-raad dit toestaat, kunnen het vast bureau en een bijzonder comité hun budgethouderschap verder delegeren aan de secretaris.

De secretaris kan het budgethouderschap weer delegeren aan personeelsleden, rekening houdend met het organogram. Die personeelsleden kunnen die bevoegdheid niet weigeren wanneer hun functieomschrijving erin voorziet. Een verdere delegatie is niet mogelijk.

De OCMW-raad kan ook het budgethouderschap voor bepaalde budgetten of projecten die ruimer zijn dan het dagelijks bestuur, delegeren aan het vast bureau of een bijzonder comité of, na advies van de secretaris, aan bepaalde personeelsleden.

Het budgethouderschap is een instrument dat een verbeterde bedrijfsvoering mogelijk maakt door personeelsleden meer verantwoordelijkheid te geven. Het verduidelijkt de rol van politici en personeel en verhoogt tegelijk de betrokkenheid tussen de actoren in een OCMW bij de ontwikkeling en realisatie van het beleid. Het uiteindelijke doel is de administratieve werking te verbeteren in het belang van de dienstverlening aan de inwoners van de gemeente waar het OCMW gelegen is.

HOOFDSTUK 4. Hoe werkt een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn?

Vergaderingen van de raad

47. Waar vindt u hierover informatie?

De belangrijkste regels over de organisatie en werking van de bestuursorganen staan in het OCMW-decreet. Maar dat regelt niet alle aspecten. Daarom is het van belang dat de OCMW-raad een huishoudelijk reglement opstelt en goedkeurt. Het is een belangrijke aanvulling op de wettelijke bepalingen en beschrijft bijvoorbeeld de wijze waarop de uitnodiging wordt bezorgd. Bij onduidelijkheden over de werking kan de OCMW-raad ook steeds het huishoudelijk reglement aanpassen zodat er geen discussie meer is.

(Art. 49 van het OCMW-decreet)

48. Komt u in de meerderheid of in de oppositie?

Dat hangt af van het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen. De politieke samenstelling van de OCMW-raad is in principe een afspiegeling van de politieke verdeling in de gemeenteraad. Hoewel het in het OCMW niet vereist is dat u als raadslid ook kandidaat was bij de gemeenteraadsverkiezingen, zult u wel voorgedragen zijn door een politieke partij en dus tot die politieke partij gerekend worden. Komt uw partij in de meerderheid, dan betekent dit dat ze alleen of met een of meer andere partijen de meerderheid van de zetels, en dus van de stemmen, in de OCMW-raad heeft. Dit is uiteraard nodig om beslissingen te kunnen nemen. De meerderheid zal ook de voorzitter leveren.

De andere partijen zijn niet nodig om de meerderheid van de stemmen te halen en komen dus in de oppositie, of de minderheid, terecht. Toch is het onderscheid tussen meerderheid en oppositie in de OCMW-raad minder uitgesproken dan in de gemeenteraad. OCMW-raadsleden in de oppositie zeggen vaak dat ze toch een constructieve bijdrage aan het sociale beleid kunnen leveren. Dat er op vergaderingen van de OCMW-raad doorgaans weinig of geen pers of publiek aanwezig is, speelt hierbij ook mee. Dit neemt echter niet weg dat u als raadslid in de oppositie zeker een kritische houding zult moeten aannemen tegenover het beleid dat de meerderheid wenst te voeren.

49. Wanneer vindt er een vergadering plaats?

De raad moet vergaderen wanneer het nodig is, met een minimum van tien keer per jaar. Dagen en uren vindt u terug in het huishoudelijk reglement. Doorgaans hebben vergaderingen op een vast moment plaats, bijvoorbeeld iedere eerste donderdagavond van de maand. Daarnaast kan de voorzitter de raad ook samenroepen indien hij dit nodig acht. Ook de burgemeester of één derde van de OCMW-raadsleden kunnen de voorzitter verzoeken de raad bijeen te roepen.

Plaats en regelmaat van vergaderingen van het vast bureau en de bijzondere comités vindt u ook in het huishoudelijk reglement.

(Art. 30 van het OCMW-decreet)

50. Wie zit de vergaderingen voor?

In principe zit de voorzitter de vergaderingen voor. Hij opent en sluit ze. De burgemeester kan nog altijd aanwezig zijn op de vergadering, maar hij kan ze niet voorzitten. Bij afwezigheid van de voorzitter zal de plaatsvervangend voorzitter de vergadering voorzitten. Zie ook vraag 26.

(Art. 34 van het OCMW-decreet)

51. Moeten alle raadsleden altijd aanwezig zijn?

De vergaderingen van raad, vast bureau en bijzondere comités kunnen enkel doorgaan wanneer de meerderheid van de leden aanwezig is. Wanneer de raad al een keer werd bijeengeroepen zonder dat het vereiste aantal leden aanwezig was, dan kan de raad de volgende vergadering geldig beraadslagen en beslissen over de punten die voor de tweede keer geagendeerd staan, ongeacht het aantal aanwezige leden. Voorwaarde is wel dat op de oproeping duidelijk vermeld staat dat het om een tweede oproeping gaat.

Beslissingen zelf worden altijd genomen met een meerderheid van de stemmen. Bij staking van stemmen is elk voorstel verworpen.

(Art. 36 van het OCMW-decreet)

52. Wat moet u doen als u met vakantie bent?

Dit vormt op zich geen probleem, tenzij u lid bent van de meerderheid en er in uw OCMW een krappe meerderheid is. Dat is zeker het geval als er punten op de agenda staan waarover veel discussie bestaat. Uw aanwezigheid kan dan immers beslissend zijn om bij de stemmingen een meerderheid te halen. In de meeste OCMW's wordt echter weinig meerderheid tegen minderheid gestemd, zodat er meestal geen probleem is. Soms kan ook een afspraak gemaakt worden tussen meerderheid en minderheid waarbij iemand van de minderheid zich onthoudt tijdens de stemming om de afwezigheid van een lid van de meerderheid te compenseren. Maar dat gaat enkel als er een goede relatie is, en wanneer geen al te gevoelige politieke dossiers op de agenda staan. Ook al is er een ruime meerderheid, dan nog maakt u het best afspraken met de andere leden van de meerderheid, zodat niet enkel het aanwezigheidsquorum maar ook de stemmenmeerderheid kan worden gehaald. U kunt u als raadslid niet laten vervangen tijdens een gewone vakantie.

53. En wat als u ouderschapsverlof neemt?

Wie ouderschapsverlof wenst, kan tijdelijk vervangen worden door zijn opvolger. Het raadslid kan zich dan verhinderd laten verklaren. Zo'n vervanging loopt in principe maximaal van de zesde week vóór de vermoedelijke datum van de geboorte (of adoptie) tot het einde van de negende week na de dag van de geboorte (of adoptie). Het raadslid moet een verzoek indienen bij de OCMW-voorzitter. Het OCMW-decreet vereist hier niet dat een attest of bewijs wordt voorgelegd. Bij de geboorte of adoptie van een meerling, kan het verlof verlengd worden.

Daarnaast gelden er ook nog specifieke regels voor een verhindering in de raad om medische redenen, bij een verblijf in het buitenland voor studie of werk en voor pal-

liatief verlof. Ook wie een burgemeester of schepen tijdelijk vervangt, kan voor die periode zelf in de OCMW-raad vervangen worden. Zie ook vraag 78.

(Art. 24 van het OCMW-decreet)

54. Mag er publiek in de zaal zitten?

De vergaderingen van het vast bureau en van de bijzondere comités vinden plaats achter gesloten deuren. De vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn in principe wel openbaar. Tenzij voor de besprekingen over het organogram, de personeelsformatie, de rechtspositieregeling, het meerjarenplan (en de aanpassingen) of het budget (en de wijzigingen), kan twee derde van de aanwezige leden wel beslissen dat de vergadering niet openbaar is, in het belang van de openbare orde of op grond van ernstige bezwaren tegen de openbaarheid. De vergadering is ook nooit openbaar als het over personen gaat. Zodra er in het openbare gedeelte een discussie over personen dreigt te ontstaan, moet de voorzitter het punt naar het gesloten gedeelte van de vergadering verwijzen.

In principe vindt het besloten deel van vergadering plaats na het openbare deel, al zijn daar uitzonderingen op (bijvoorbeeld bij tuchtzaken).

(Art. 38 van het OCMW-decreet)

55. Mag de burgemeester deelnemen aan de vergadering?

De burgemeester mag alle vergaderingen van de raad bijwonen. Hij heeft geen stem en kan de vergaderingen niet meer voorzitten. Hij kan zich wel nog laten vervangen door een schepen wanneer hij vooraf zijn afwezigheid heeft gemotiveerd. Dit moet per vergadering gebeuren.

De burgemeester (of de schepen die hem vervangt) heeft het recht tijdens de zitting de stemming omtrent elk agendapunt één keer te verdagen, behalve wanneer het gaat om persoonlijke dossiers van cliënten en onderhoudsplichtigen.

(Art. 41-42 van het OCMW-decreet)

56. Hoe komt u tussen in de raad?

Meestal gebeurt dit door het woord te vragen aan de voorzitter die de vergadering leidt. Bekijk ook het huishoudelijk reglement van uw OCMW eens, misschien staat daarin meer informatie.

57. Wat staat er op de agenda?

De agenda wordt opgemaakt door de voorzitter. Hij moet de agendapunten op een voldoende gedetailleerde wijze omschrijven zodat de raadsleden zich erop kunnen voorbereiden, onder meer door inzage van de dossiers die er betrekking op hebben. Ook moet bij elk agendapunt een toegelicht voorstel van beslissing zitten. Aangezien de vergaderingen van de raad een openbaar en een besloten gedeelte bevatten, zal dit ook zo blijken uit de agenda.

Buiten de vermelde agendapunten mag geen enkel onderwerp behandeld worden, behalve in spoedeisende gevallen als ten minste twee derde van de aanwezige raads-

leden ermee instemt. Hun namen en de motivering voor de behandeling bij spoedeisendheid worden genotuleerd.

U ontvangt de agenda ten laatste acht dagen voor de vergadering. Vanaf dat moment zijn de dossiers die op de agenda staan ook ter inzage van de raadsleden. Vanaf 2014 zult u deze dossiers ook elektronisch kunnen inzien.

(Art. 30 en 39 van het OCMW-decreet)

58. Hoe brengt u zelf agendapunten aan?

Als raadslid kunt u de voorzitter ook verzoeken een punt op de agenda te plaatsen. U moet de secretaris van het OCMW dan wel uiterlijk vijf dagen vóór de datum van de raadsvergadering een agendapunt en een bijhorend voorstel van beslissing bezorgen. De secretaris bezorgt het ingediende verzoek meteen aan de voorzitter. De voorzitter kan bij een geldig ingediend verzoek niet weigeren het punt op de agenda te plaatsen.

Indien u de termijn van vijf dagen niet haalt, kunt u proberen het punt bij dringende noodzakelijkheid op de agenda te plaatsen. Hiervoor hebt u dan wel, zoals gezegd, de steun van twee derde van de aanwezige raadsleden nodig.

(Art. 32 van het OCMW-decreet)

59. Wanneer mag u niet aanwezig zijn op een (deel van) de zitting van de OCMW-raad?

Het is belangrijk dat u als raadslid integer en onpartijdig bent. Daarom verbiedt het OCMW-decreet u aanwezig te zijn bij een beraadslaging of besluit over zaken waarbij u, hetzij persoonlijk, hetzij als zaakgelastigde, rechtstreeks belang hebt. Het gaat trouwens niet alleen over u, ook uw bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad mogen geen persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Gaat het om de voordracht van kandidaten, benoemingen, ontslagen, afzettingen en schorsingen, dan geldt dit verbod maar voor bloed- of aanverwanten tot en met de tweede graad.

In deze gevallen mag u niet mee beslissen, sterker nog, u mag ook niet deelnemen aan de eigenlijke beraadslaging en stemming. Gaat het om een punt dat besproken wordt tijdens het openbare deel van de vergadering, dan mag u in het publiek plaatsnemen. Gaat het om een punt uit het besloten deel, dan moet u voor dat punt effectief de raadzaal verlaten.

(Art. 37, §1 van het OCMW-decreet)

60. Wat kunt u als raadslid verwachten?

De vergadercultuur in uw OCMW heeft een grote invloed op wat u kunt verwachten. Is er veel openheid, een constructieve sfeer, is er een sterke voorzitter, zijn mensen integer, is er voldoende en goed personeel? Of wordt er integendeel op een defensieve wijze gewerkt, gaat het er soms hard aan toe in de OCMW-raad, zijn er persoonlijke aanvallen? Het zijn de mensen die het verschil maken.

Staar u niet blind op de zitting van de OCMW-raad. OCMW-raadslid zijn is veel meer dan naar de maandelijkse vergadering komen. De dossiers die er besproken worden,

kunt u vooraf inzien en bestuderen op de zetel van het OCMW, terwijl u er dan ook vragen over kunt stellen. Bovendien zijn er meestal nog de bijzondere comités en is er mogelijk een vast bureau waar actieve raadsleden de kans krijgen zich een dossier eigen te maken en er hun stempel op te drukken.

Voor elke raadszitting kunt u ook zelf agendapunten indienen die u dan zelf op de zitting moet motiveren.

61. Kunt u als raadslid een verschil maken, en hoe doet u dat dan?

Ja, u kunt als raadslid een verschil maken. In het OCMW is er geen college van burgemeester en schepenen dat de beslissingen voorbereidt. Het vast bureau kan opgericht worden en eventueel bepaalde bevoegdheden krijgen voor het dagelijkse beheer, maar het stuurt de beslissingen van de OCMW-raad meestal niet echt aan. Die verantwoordelijkheid ligt bij de OCMW-voorzitter. Hierdoor hebben OCMW-raadsleden vaak veel meer macht en invloed dan gemeenteraadsleden. Ze kunnen meer op het beleid wegen.

Grote en ingrijpende beslissingen kennen bovendien een lange voorbereidingstijd. Gedurende die periode kunt u als raadslid zeker nog opmerkingen maken. Niet zelden geven raadsleden tijdens de besprekingen suggesties om de op stapel staande beslissing te verbeteren.

Hoe beter u voorbereid bent en hoe meer u betrokken bent bij de totstandkoming van een project, hoe sneller u invloed kunt uitoefenen. Zorg dus dat u de dossiers kent. Staaf uw argumenten met feiten. Wees ook actief in de bijzondere comités. Meestal nemen die comités beslissingen over individuele dossiers van maatschappelijke dienstverlening; sommige OCMW's laten ook beleidsbeslissingen voorbereiden in een bijzonder comité (bv. over het beheer van de woonzorgcentra, het patrimonium, personeelszaken). Grijp regelmatig terug naar het bestuursakkoord, zodat u kunt nagaan hoe het staat met de uitvoering ervan. Ken de beleidshistoriek; dat kan u helpen de voorstellen, standpunten of beslissingen in een juist perspectief te plaatsen.

Stel vragen. Indien iets voor u niet duidelijk is, bestaat er veel kans dat het ook voor anderen niet helemaal helder is of dat er nog onvolkomenheden aan een voorstel zijn. Gebruik uw rechten en ga documenten inkijken.

Een goede politicus heeft allerlei vaardigheden. Luisteren naar wat er leeft bij de bevolking is zeer belangrijk. Al die wensen omzetten in beleid is andere koek, zeker omdat ze tegenstrijdig kunnen zijn. Ontwikkel uw vaardigheden. U kunt leren onderhandelen, met de pers omgaan, voor een publiek spreken enzovoort.

Belangrijk is dat u de deontologische regels en de privacy van de OCMW-cliënten, onderhoudsplichtigen en het personeel altijd respecteert.

62. Welke ruimte hebt u als raadslid van de oppositie of van de meerderheid?

In de gemeenteraad zeggen leden van de meerderheid meer dan eens dat hun positie minder gemakkelijk is dan die van een oppositieraadslid. Van meerderheidsraadsleden wordt immers verwacht dat ze de voorstellen van het college volgen. Zij hebben vaak het gevoel dat ze weinig kunnen bijdragen. Een kritische houding tegenover het college wordt niet altijd op prijs gesteld.

In het OCMW ligt dat vaak anders. De partijtegenstellingen zijn minder uitgesproken, iedereen komt meer op voor het algemeen belang van het OCMW en zijn cliënten. Meerderheid en oppositie vinden elkaar meer. Dit heeft te maken met het feit dat de raad als geheel het OCMW bestuurt en beheert, terwijl in de gemeente het college als emanatie van de politieke meerderheid het beheer van de gemeente in handen heeft en de gemeenteraad de controle op het college houdt.

In elk geval kunt u alleen invloed verwerven als raadslid als u uw dossiers kent. Wie er zomaar wat bijzit en uit de losse pols begint te reflecteren zal niet zwaar op het beleid wegen. Vaak is dossierkennis meer doorslaggevend dan behoren tot deze of gene partij.

HOOFDSTUK 5. Statuut, rechten en plichten

Statuut van raadslid

63. Hoeveel wordt u vergoed voor uw mandaat?

Raadsleden krijgen presentiegeld voor hun aanwezigheid op de vergaderingen van de raad, het vast bureau, de bijzondere comités en enkele specifieke vergaderingen die te maken hebben met verenigingen. Dit is een strikt afgelijnde lijst. Zo heeft u als raadslid bijvoorbeeld geen recht op presentiegeld voor vergaderingen van de Lokale Adviescommissie (Lac). Dat is een commissie waarin zowel het OCMW als de water- en energieleveranciers inzitten met als doel iedereen een minimale levering van energie en water te garanderen.

Het presentiegeld kan niet hoger zijn dan dat van de gemeenteraadsleden van dezelfde gemeente (heden tussen 45,05 en 197,08 euro) en is vrij van bijdragen voor sociale zekerheid.

Kosten die u maakt bij de uitvoering van opdrachten die de raad u uitdrukkelijk toevertrouwd heeft, kunnen worden terugbetaald (bv. vorming en opleiding, telefoonkosten of verplaatsingskosten buiten de gemeente). De terugbetaling van de kosten wordt onderworpen aan drie cumulatieve voorwaarden:

- de kosten moeten verband houden met de uitoefening van het mandaat;
- ze moeten noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het mandaat;
- ze moeten bewezen worden.

(Art. 27 OCMW-decreet, besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris.)

64. Hebt u recht op politiek verlof?

Het is niet altijd evident een mandaat met andere professionele activiteiten te combineren. Daarom heeft de wet- en decreetgever het politieke verlof ingevoerd. Of en hoeveel verlof u hebt, hangt af van

- de mandaten die u uitoefent;
- de grootte van de gemeente;
- de sector waarin u werkt (privésector, de publieke sector – provincies en lokale besturen, de Vlaamse openbare instellingen en publiekrechtelijke verenigingen – of het onderwijs).

De verschillende mogelijkheden hier uit de doeken doen zou ons te ver leiden. Uw secretaris zal u zeker alle informatie kunnen geven.

(Wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat

Decreten van 30 november 1988 tot instelling van politiek verlof voor personeelsleden van de instellingen van openbaar nut, gewijzigd door de decreten van 5 juli 2002

Decreet van 28 april 1993 betreffende het onderwijs met wijzigingen via decreet van 7 juli 2006

Wet van 23 maart 2001 wijzigend de wetgeving betreffende het verlof voor de uitoefening

van een politiek mandaat, wat de burgemeester, schepenen, de voorzitter en de leden van het bureau van de districtsraden en OCMW-voorzitter betreft en tot invoering van een suppletief sociaal statuut voor de OCMW-voorzitter

Decreet van 14 maart 2003: dit regelt het politieke verlof voor allerhande groepen van personeelsleden in provincies en lokale besturen)

65. Kunt u uw mandaat binnen het OCMW combineren met andere hoedanigheden of mandaten?

Het is mogelijk het mandaat van OCMW-raadslid te combineren met andere hoedanigheden of mandaten. Allerhande combinaties zijn mogelijk. Enkel de onderstaande functionarissen en mandatarissen mogen wettelijk geen mandaat binnen het OCMW opnemen:

- 1° de provinciegouverneurs, de gouverneur en de vicegouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad en de adjunct van de provinciegouverneur van de provincie Vlaams-Brabant, de provinciegriffiers, de arrondissementsscommissarissen en de adjunct-arrondissementscommissarissen voor zover het ambtsgebied van het OCMW in kwestie deel uitmaakt van hun ambtsgebied;
- 2° de magistraten, de plaatsvervangende magistraten en de griffiers bij de hoven en de rechtbanken, de administratieve rechtscolleges en het Grondwettelijk Hof;
- 3° de burgemeesters en de schepenen, met uitzondering van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, alsmede de leden van de colleges van federaties van gemeenten en agglomeraties;
- 4° de gemeentesecretaris van de gemeente die door het OCMW wordt bediend;
- 5° de door het OCMW bezoldigde personeelsleden, alsmede alle overige personen die er werken, vermeld in artikel 109, §2 van het OCMW-decreet;
- 6° de bloedverwanten tot en met de tweede graad, de aanverwanten tot en met de eerste graad, en de echtgenoten in de raad voor maatschappelijk welzijn van hetzelfde OCMW.

Het mandaat van OCMW-raadslid kan wel gecombineerd worden met dat van gemeenteraadslid, zonder dat er beperkingen zijn op het aantal gemeenteraadsleden in de OCMW-raad. Daar tegenover staat wel dat leden van het gemeentepersoneel geen lid meer kunnen worden van de OCMW-raad, met uitzondering van de personeelsleden van het gemeentelijk onderwijzend personeel, de leden van de vrijwillige ambulancediensten en de vrijwillige brandweerlieden.

Het OCMW-decreet heeft in artikel 19 een regeling uitgewerkt voor het geval dat een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn zich tijdens zijn mandaat in een toestand van onverenigbaarheid bevindt, en niet zelf onmiddellijk ontslag neemt.

(Art. 8, 19, 20 en 21 van het OCMW-decreet)

Statuut van voorzitter

66. Wordt een voorzitter betaald voor dit werk?

Als voorzitter krijgt u van het OCMW een wedde, inclusief vakantiegeld en eindejaarspremie (maar geen maaltijdcheques noch hospitalisatieverzekering, aangezien

sectorale akkoorden niet van toepassing zijn op u). Deze wedde is gelijk aan die van schepenen binnen dezelfde gemeente en hangt af van de grootte van die gemeente. U geniet overigens dezelfde socialezekerheidsregeling als de schepenen.

Deze wedde dekt alle taken (met uitzondering van extra gemaakte kosten), inclusief de eventuele opdrachten als lid van het college van burgemeester en schepenen. Buiten de hier opgesomde vergoedingen mag u geen aanvullende vergoedingen, wedden en presentiegelden genieten ten laste van het OCMW, de verenigingen of vennootschappen, vermeld in titel VIII van het OCMW-decreet, en de gemeente die door het OCMW wordt bediend, om welke reden of onder welke benaming ook.

Voorname­lijk voor sociaalrechtelijk 'niet-beschermd­e mandatarissen' is er sinds 2001 een volwaardig sociaal statuut. Hierdoor worden rechten geopend op kinder­bij­slag, uitkering in geval van ziekte, invaliditeit of werkloosheid, zoals voor elke werknemer in de privésector.

In uw personenbelasting kunt u overigens aftrekbare beroepskosten indienen. Er bestaan hiervoor drie mogelijke systemen (werkelijk gemaakte kosten, wettelijk forfait of speciaal forfait voor burgemeesters, schepenen en OCMW-voorzitters).

(Art. 68 van het OCMW-decreet)

67. Telt dit mandaat mee voor uw pensioen?

Ja. Het OCMW moet gewezen pensioengerechtigde voorzitters (of hun rechtverkrijgenden) een pensioen verschaffen. Dit kan, zoals gebruikelijk, een rust-, overlevings- of wezenpensioen zijn. Het pensioen wordt berekend op basis van anciënniteit (aantal jaren uitoefening van het mandaat) en de gekregen wedde (inhoudingen van 7,5 procent op de bruto bezoldiging).

Een toelichting over de berekening zou ons te ver leiden, zeker sinds de recente pensioenhervormingen.

Aandachtspunt: als de wedde van de voorzitter verminderd wordt zoals geregeld bij wet (bijvoorbeeld om andere inkomsten niet in het gedrang te brengen), zal dit ook effect hebben op het uiteindelijke pensioen. De volledige wedde mag in aanmerking genomen worden voor de berekening maar er heeft een tijdsinkorting plaats op basis van een wettelijk bepaalde breuk. De argumentatie van de PDOS, de pensioendienst voor de overheidssector, is onder andere dat er ook verminderde pensioeninhoudingen gebeurd zijn. Er is met name minder pensioenopbouw geweest. De mandataris die dus opteert voor een weddevermindering, moet er rekening mee houden dat deze keuze een weerslag zal hebben op zijn pensioen en dat van zijn rechtverkrijgenden (overlevingspensioen). Dit is dus anders geregeld dan bij bijvoorbeeld loopbaanonderbreking, waar de volledige periode wel kan worden gevalideerd.

(Art. 38 van de OCMW-wet

Wet van 8 december 1976 houdende regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden, gewijzigd door latere wetten (wet van 22 januari 1981, 30 december 1986 en 2 maart 1989)

KB van 1 juni 1977 betreffende het pensioen van sommige mandatarissen en dat van hun rechtverkrijgenden)

68. Wat is een aangifte van mandaten en van vermogen?

Wie een aangifteplichtig mandaat uitoefent, moet een mandatenlijst en een vermogensaangifte indienen. De regels hiervoor werden met ingang van het aangiftejaar 2010 versoepeld. Voortaan moet de betrokkene in het jaar volgend op het jaar waarin men een aangifteplichtig mandaat opnam, hernieuwde of stopzette, een vermogensaangifte indienen, nl. tussen 1 januari en 31 maart (niet vroeger!). Het gaat om één vermogensaangifte, ongeacht hoeveel mandaten iemand in het voorgaande jaar heeft opgenomen of stopgezet. Die vermogensaangifte moet dan de stand van het vermogen (roerend en onroerend) op 31 december weergeven.

Wie een mandaat voor meer dan zes jaar of voor onbepaalde tijd heeft, moet wel telkens vóór 1 april van het zesde jaar na het jaar van zijn benoeming en vóór 1 april van ieder daaropvolgende zesde jaar, een vermogensaangifte indienen. Verkozen mandatarissen moeten enkel een aangifte doen bij het verstrijken van het oude mandaat, deze aangifte geldt dan meteen ook als aangifte bij de opneming van het nieuwe mandaat.

69. Wat is een mandatenlijst en hoe dient u hem in?

De lijst van uw mandaten, ambten en beroepen van het voorgaande jaar moet telkens ten laatste op 31 maart van elk jaar ingediend worden op de griffie van het Rekenhof. Wie bijvoorbeeld op 1 januari 2012 een aangifteplichtig mandaat of ambt uitoefende moet een lijst indienen met alle mandaten, ambten of beroepen die hij tussen 1 januari 2012 en 31 december 2012 heeft uitgeoefend.

Basisprincipes betreffende de lijst van mandaten, ambten en beroepen:

- Het is verplicht jaarlijks een mandatenlijst in te dienen, ook al is de portefeuille van mandaten, ambten en beroepen van de aangifteplichtige niet gewijzigd. Deze verplichting geldt tot het jaar na het jaar van stopzetting van het laatste aangifteplichtige mandaat of ambt.
- Er moet elk jaar tussen 1 januari en 31 maart één mandatenlijst worden ingediend.
- De lijst betreft alle in het voorgaande jaar (volledig of gedeelte van dat jaar) uitgeoefende aangifteplichtige en niet-aangifteplichtige mandaten, ambten en beroepen (zowel bezoldigde als niet-bezoldigde).
- De mandatenlijst wordt in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Bent u in januari 2013 voor het eerst verkozen voor een aangifteplichtig mandaat (in principe 7 januari 2013), dan moet u in 2013 nog geen mandatenlijst indienen. U doet dat voor het eerst in 2014.

70. Wat is een vermogensaangifte en hoe dient u ze in?

Naast de mandatenlijst moet u ook een vermogensaangifte indienen. Dit gebeurt onder gesloten omslag.

De vermogensaangifte bevat alle schuldvorderingen, alle onroerende goederen en alle waardevolle roerende goederen die een persoon bezat op de dag dat hij het mandaat opnam of beëindigde. Het gaat dus over bankrekeningen, aandelen of obligaties, maar ook over een huis, kunstwerken en antiques. Ook de zaken die men in gemeenschap of in mede-eigendom heeft, moeten aangegeven worden. Een schatting van de goederen is niet verplicht. Om latere misverstanden te vermijden kan men eventueel ook zijn schulden vermelden. Verder moet de aangifte de volgende gege-

vens bevatten: de gegevens van de aangifteplichtige (naam, voornamen, adres, plaats en datum van geboorte), de mandaten en ambten waardoor men aangifteplichtig is, datum en handtekening, en een verklaring op erewoord dat de vermogensaangifte juist en oprecht is.

Dit alles moet in een gesloten omslag worden ingediend, met aan de buitenzijde naam, voornamen en adres van de betrokkene, alsook de vermelding 'vermogensaangifte' en de mandaten waardoor men aangifteplichtig is (incl. reden van indiening: ontslag, benoeming, verstrijken vijfjarige periode).

De vermogensaangifte is strikt vertrouwelijk en kan enkel worden geopend door een onderzoeksrechter in het kader van een strafrechtelijk onderzoek.

Bent u voor het eerst verkozen, in principe op 7 januari 2013, dan moet u vóór 31 maart 2014 een vermogensaangifte met de stand van het vermogen op 31 december 2013 indienen.

71. Wie is de institutionele informatieverstrekker en wat doet die?

Het Rekenhof ziet erop toe dat alle aangifteplichtige personen hun mandatenlijst en hun vermogensaangifte op de gestelde tijdstippen indienen. Om het in staat te stellen zijn taken naar behoren uit te voeren wijst de wet zogenaamde institutionele informatieverstrekkers aan, die verplicht zijn jaarlijks de nodige informatie aan het Rekenhof te verstrekken. Onder meer de gemeentesecretaris is een informatieverstrekker.

Het Rekenhof stelde twee vademecums op waarin het de nieuwe regels uitlegt.
www.rekenhof.be, rubriek mandaten

72. Wordt een ondervoorzitter betaald voor dit werk?

De ondervoorzitter krijgt van het OCMW een wedde, inclusief vakantiegeld en eindejaarspremie (maar geen maaltijdcheques noch hospitalisatieverzekering, aangezien sectorale akkoorden niet van toepassing zijn op deze functie).

Deze wedde is gelijk aan de wedde van de voorzitter, vermenigvuldigd met de wedde van een schepen in diezelfde gemeente en gedeeld door de wedde van de burgemeester van die gemeente.

Een voorbeeld:

burgemeester: 100 EUR

voorzitter = schepen: 60 EUR

ondervoorzitter = $\frac{\text{voorzitter} \times \text{schepen}}{\text{burgemeester}} = 36 \text{ EUR}$

Het is de bedoeling dat de ondervoorzitter dezelfde socialezekerheidsregeling kan genieten als de voorzitter. Bij het ter perse gaan van dit boekje is hier nog niet meer over bekend.

Rechten en plichten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste rechten en plichten van een OCMW-raadslid, en dus ook van de voorzitter, toegelicht. De opsomming van rechten en plichten in dit

hoofdstuk is niet volledig. Bijvoorbeeld het recht om vragen te stellen of het recht om punten op de agenda te plaatsen, komen hieronder niet aan bod.

73. Kunt u over alles mee beraadslagen en beslissen?

Indien u lid bent van alle bestuursorganen van het OCMW, kunt u ook over alles mee beraadslagen en beslissen, tenzij u bij een bepaald punt een persoonlijk belang hebt. Zit u enkel in de OCMW-raad, dan krijgt u daar kennis van de beslissingen van de andere bestuursorganen; de notulen van de vergaderingen van het vast bureau en de bijzondere comités krijgt u ook toegestuurd, behalve als ze gaan over dossiers van cliënten en onderhoudsplichtigen.

(Art. 62, laatste lid van het OCMW-decreet)

74. Welk inzagerecht hebt u als raadslid?

U hebt een zeer ruim inzagerecht: u kunt ter plaatse alle akten, stukken en dossiers van en over het OCMW inkijken. De voorzitter of de secretaris kan het inzagerecht bijvoorbeeld niet afhankelijk maken van zijn toestemming, tenzij de procedures uit het huishoudelijk reglement niet gevolgd worden. Ook het huishoudelijk reglement zelf kan het inzagerecht niet onmogelijk maken. Het moet wel gaan om afgewerkte documenten. Het huishoudelijk reglement kan de procedure omschrijven die u moet volgen om inzage te vragen. Uw vraag mag immers de gewone dienstverlening niet hinderen. Inzage van documenten uit het archief vraagt u daarom beter op tijd aan de secretaris.

Tussen de dag van de oproeping en de dag van de vergadering moeten minimaal acht dagen liggen. Deze tijd kunt u gebruiken om de volledige dossiers op de zetel van het OCMW te gaan inkijken, op de wijze die bepaald wordt in het huishoudelijk reglement. Vanaf 2014 zult u de dossiers die op de agenda van de vergaderingen staan ook elektronisch kunnen inzien.

(Art. 31 van het OCMW-decreet)

75. Mag u als raadslid de OCMW-instellingen bezoeken?

Uiteraard is het belangrijk dat u als raadslid voeling hebt met wat er in het OCMW gebeurt, de manier waarop de instellingen draaien enzovoort. Toch geeft dit u niet het recht om op uw eentje op inspectie te gaan. De leden van de raad mogen wel alle instellingen en diensten van het OCMW bezoeken, maar u kunt niet op eigen initiatief een inrichting die van het OCMW afhangt inspecteren, de apparatuur ervan bezichtigen of in werking doen stellen. De OCMW-raad oefent zijn macht als orgaan collegiaal uit en de leden ervan hebben op dit punt geen enkele eigen macht. De raad zal in het huishoudelijk reglement de voorwaarden bepalen voor het bezoekrecht aan de instellingen en de diensten van het OCMW. Het bezoekrecht geldt voor alle instellingen en diensten die het OCMW opricht en beheert.

Een raadslid kan individueel geen onderrichtingen geven aan de secretaris of aan andere personeelsleden. De secretaris is hoofd van het personeel. Niets belet echter dat de raad, het vast bureau of een bijzonder comité een van zijn leden afvaardigt om bepaalde opdrachten van toezicht of inspectie in de inrichtingen uit te voeren.

De raad kan ook afspreken om samen een instelling te bezoeken om bijvoorbeeld de werking ervan of het personeel te leren kennen.

76. Kan iemand u tijdelijk in de OCMW-raad vervangen?

Na de eedaflegging kan uw opvolger tijdelijk uw plaats innemen als u zich in een situatie van verhindering bevindt. Dat is het geval bij:

- een afwezigheid van minstens twaalf weken wegens medische redenen, studierezenen of een verblijf in het buitenland voor een opdracht. Hiervoor moet u een schriftelijk verzoek tot vervanging indienen bij de voorzitter van het OCMW. De reden van verhindering moet aangetoond worden door een attest of medisch getuigschrift;
- ouderschapsverlof voor de geboorte of adoptie van een kind. Ook hier moet u een verzoek indienen bij de OCMW-voorzitter;
- een afwezigheid van minstens twaalf weken voor palliatief verlof of verlof voor bijstand van een zwaar ziek familielid tot en met de tweede graad of van een zwaar ziek gezinslid. Het verzoek moet u samen met een verklaring op erewoord indienen bij de OCMW-voorzitter;
- een benoeming van het raadslid tot burgemeester of schepen ter vervanging van een verhinderde of geschorste burgemeester of schepen. In geval van een gewone tijdelijke plaatsvervanging van de burgemeester kan de burgemeester zelf iemand aanduiden om hem te vervangen en is er geen sprake van verhindering.

(Art. 24 van het OCMW-decreet)

De voorzitter van de raad kan vervangen worden als hij tijdelijk afwezig is, in principe door het raadslid dat hij schriftelijk heeft aangeduid. Zie ook vragen 26 en 53.

77. Hoe vermijdt u belangenvermenging?

Hoewel de OCMW-raad getraptd verkozen wordt, vertegenwoordigt u er het volk. U beslist ook over de besteding van belastinggeld. Daarom is het van groot belang dat u als raadslid integer bent en objectief oordeelt. Om te voorkomen dat uw persoonlijke belangen in conflict komen met de belangen van het OCMW, verbiedt het OCMW-decreet u om:

- deel te nemen aan een beraadslaging of stemming over zaken waarbij u, hetzij persoonlijk, hetzij als zaakgelastigde, rechtstreeks belang heeft of waarbij uw bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Gaat het om de voordracht van kandidaten, benoemingen, ontslagen, afzettingen en schorsingen, dan geldt dit verbod maar voor bloed- of aanverwanten tot en met de tweede graad.
- deel te nemen aan de bespreking en de stemming waarbij de jaarrekening goedgekeurd of vastgesteld wordt van een instantie waaraan u rekenschap verschuldigd bent of waarbij u tot het uitvoerend orgaan behoort, bijvoorbeeld wanneer u bestuurder bent van een privaatrechtelijke OCMW-vereniging, zonder dat u daar door het OCMW bent voor aangeduid. Deze bepalingen zijn niet van toepassing als u zich in de bovenvermelde omstandigheden bevindt louter omdat u in die andere rechtspersoon als vertegenwoordiger van het OCMW aangewezen bent.

- rechtstreeks of onrechtstreeks een overeenkomst te sluiten met het OCMW of deel te nemen aan een opdracht voor aanneming van werken, levering of diensten, verkoop of aankoop ten behoeve van het OCMW of de OCMW-verenigingen of -vennootschappen. Dit geldt niet in de gevallen waarbij u zelf een beroep doet op door het OCMW (of door zijn verenigingen of vennootschappen) aangeboden dienstverlening. Dit verbod geldt wel voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, verkopen en aankopen.
- rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris belangen te behartigen die strijdig zijn met die van het OCMW, of, anders dan kosteloos in dezelfde hoedanigheid de belangen van het OCMW te verdedigen. Dit verbod geldt ook voor het verdedigen van een personeelslid van het OCMW over een beslissing in verband met de tewerkstelling binnen het OCMW.
- op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie, in het bijzonder een onderhandelingscomité of het hoog overlegcomité van de gemeente.

(Art. 37, §2 van het OCMW-decreet)

78. Kunt u alles zeggen wat u wilt?

Als raadslid moet u op een actieve manier uw mandaat kunnen uitoefenen. Uw zeg doen over allerlei OCMW-aangelegenheden hoort daar zeker bij. Tijdens de uitoefening van uw mandaat verneemt u echter niet alleen zeer algemene informa-

tie. U komt ook uiterst vertrouwelijke dingen te weten. Dit laatste is zeker het geval bij individuele hulpverleningsdossiers. Het behoort immers tot de kerntaken van uw OCMW hulp te geven aan mensen die bij u in de gemeente wonen. Het OCMW baseert zich in zijn oordeel op sociale onderzoeken waarin zeer vertrouwelijke zaken staan. Vooral om te voorkomen dat zulke persoonlijke en vertrouwelijke informatie wordt verspreid, wordt aan de raadsleden van het OCMW geheimhouding opgelegd. U moet niet enkel zwijgen over vertrouwelijke zaken, maar u moet er ook voor zorgen dat informatie die u op papier bezit, niet in handen van derden terecht kan komen. De geheimhouding geldt ook voor een geheime stemming.

Nochtans zult u als lid van de oppositie ook wel eens kritiek willen uiten op het gevoerde beleid. Kan dit dan niet? Uiteraard mag u wel spreken over zaken die in openbare zitting werden behandeld, tijdens die vergadering kunnen immers burgers aanwezig zijn en die kunnen daar ook horen wat u inbrengt. Uiteraard mag u ook kritiek leveren aan het adres van de coalitie, maar u mag geen elementen naar buiten brengen die betrekking hebben op individuele hulpverleningsdossiers. De deontologische code van uw OCMW kan hierover meer informatie bevatten.

Een schending van de geheimhoudingsplicht kan strafrechtelijk vervolgd worden. De Vlaamse Regering kan de voorzitter of ondervoorzitter(s) hiervoor ook schorsen of afzetten.

(Art. 40, §4 van het OCMW-decreet)

79. Welke deontologische regels moet u respecteren?

De raad is verplicht een deontologische code aan te nemen. Er moet een deontologische code voor de raadsleden aangenomen worden, en een voor het personeel. De raadsleden bepalen daar zelf de inhoud van. Naast de wettelijke bepalingen om belangenvermenging tegen te gaan is zo'n aanvullende code zinvol. Specifiek voor de code voor raadsleden kunnen de bijkomende regels onder meer handelen over de relatiepatronen waarmee raadsleden geconfronteerd worden:

- Onderlinge gedragsvormen tussen mandatarissen
bijvoorbeeld: niemand mag onderbroken worden terwijl hij spreekt (tenzij door de voorzitter die tot de orde roept of verwijst naar het reglement).
- Omgaan met het personeel
bijvoorbeeld: als de mandataris betrokken is in een tuchtdossier van een personeelslid zal hij zich onthouden bij de beslissing.
- Omgaan met aanbiedingen van derden
bijvoorbeeld: hoe gaat men om met uitnodigingen om evenementen bij te wonen, in welke mate kunnen raadsleden geschenken aanvaarden?
- Omgaan met vragen tot dienstverlening van de burgers
bijvoorbeeld: iemand aan wie leefloon werd geweigerd, spreekt u aan en vraagt u om de beslissing te herzien.

Raadsleden – de voorzitter en ondervoorzitters uitgezonderd – kunnen niet langer tuchtsancties oplopen. De deontologische code kan echter wel bepalen wat er gebeurt indien iemand bijvoorbeeld de geheimhoudingsplicht schendt.

(Art. 50 van het OCMW-decreet)

80. Hoe verhoudt u zich als raadslid tot de OCMW-administratie?

a. Verhouding tot de sociale dienst

De sociale dienst neemt een centrale positie in binnen de maatschappelijke dienstverlening. Naast de administratieve ondersteuning en omkadering bestaat deze dienst uit beëdigde maatschappelijk werkers. Zij kennen de methoden van maatschappelijk werk en hebben ervaring in de talrijke dossiers van maatschappelijke dienstverlening. Zij voeren in eer en geweten onderzoeken, leggen huisbezoeken af en toetsen hun vaststellingen aan hun ervaring en kennis van de wetgeving. De maatschappelijk werkers leggen hun dossiers voor op een raad of op een bijzonder comité voor de sociale dienst (soms ook op het vast bureau). In principe zijn die steeds correct en evenwichtig opgesteld en vormen zij de basis voor uw beslissing. Het is dus niet uw taak zelf de sociale onderzoeken over te doen. De adviezen van de maatschappelijk werkers zullen misschien niet altijd overeenkomen met wat uw hart of verstand u ingeeft. Dikwijls zult u terechtkomen in het spanningsveld tussen financiële aspecten, bijvoorbeeld wanneer het lokale bestuur zelf de kosten moet dragen, bij het toekennen van steun, en menselijke aspecten. Maar toch is een beslissing onafwendbaar. Ook de maatschappelijk werkers hebben al talrijke overwegingen gemaakt voordat ze het dossier voorleggen. Als raadslid hebt u een belangrijke rol in de ondersteuning van deze dienst in het algemeen en de maatschappelijk werker in het bijzonder. De raad zet de hoofdlijnen voor dienstverlening uit en de sociale dienst moet hierbinnen opereren, maar u moet even veel belang hechten aan de adviezen van de maatschappelijk werkers.

Als raadslid zult u misschien ook wel aangesproken worden door mensen in nood. U bent dan de geknipte persoon om hun de weg naar het OCMW te wijzen. U kunt ze desnoods begeleiden tot aan het OCMW. U hebt als raadslid echter geen bevoegdheid om hun dossier op te volgen, zolang het niet is voorgelegd. U kunt niet aanwezig zijn tijdens de gesprekken en u kunt de maatschappelijk werker geen instructies geven. Met vragen kunt u altijd bij de secretaris terecht.

Als voorzitter zult u onder andere geconfronteerd worden met toekenning van dringende steun. Cliënten durven wel eens overal proberen, in de hoop ergens een positief antwoord te krijgen. De waarheid wordt ook wel eens eenzijdig verteld. Pols daarom altijd eerst de maatschappelijk werker naar zijn standpunt of advies in dit dossier.

b. Verhouding tot de secretaris

De secretaris is een politiek neutrale persoon die nooit uw rechten als raadslid mag miskennen en u steeds op uw plichten moet wijzen, van welke strekking u ook bent en of u nu tot de meerderheid of tot de minderheid behoort. De secretaris moet ook altijd het algemeen belang van het OCMW voor ogen houden. U kunt steeds bij hem terecht, voor kleine en grote vragen.

De secretaris is verplicht zich te gedragen naar de onderrichtingen die hem gegeven worden door de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau, de bijzon-

dere comités, de voorzitter en de eventuele ondervoorzitter(s), tenzij de afsprakennota anders bepaalt, afhankelijk van de bevoegdheden van elk politiek orgaan. Ten minste na elke volledige vernieuwing van de OCMW-raad sluit de secretaris een afsprakennota met de OCMW-raad over de wijze waarop het managementteam met de politieke organen zal samenwerken om de beleidsdoelstellingen te realiseren, en over de omgangsvormen tussen het politieke bestuur en de administratie.

Vanzelfsprekend moet er gestreefd worden naar een goede verstandhouding van de secretaris met de raad in het algemeen en de voorzitter in het bijzonder. Enkel zo kan de werking van het OCMW optimaal verlopen. Het is daarbij van belang, onder andere voor het OCMW, dat de voorzitter en de secretaris elkaar kunnen vinden, zelfs bij afwijkende standpunten. Indien er toch een conflict ontstaat tussen beiden, kan er een beroep gedaan worden op het bevoegde OCMW-orgaan (raad, vast bureau, comité) om tot een oplossing te komen.

c. Verhouding tot de andere personeelsleden

Hoewel het OCMW-decreet de voorzitter of raadsleden niet uitdrukkelijk verbiedt zonder medeweten van de secretaris OCMW-personeelsleden te ontmoeten, is een dergelijk optreden niet zonder meer goed te keuren. Daarom maakt het OCMW beter van bij het begin van de legislatuur duidelijke afspraken over contacten tussen raadsleden en personeel.

Of u nu voorzitter of raadslid bent, u kunt u niet in personeelsaangelegenheden mengen. Als u echter opmerkingen, problemen, aanbevelingen of ideeën hebt, kunt u die in het kader van uw signalisatieopdracht aan de secretaris melden. Via het daartoe bevoegde orgaan kunt u ook veranderingen doorvoeren. Situaties waarin u vaststelt dat er bijvoorbeeld te veel of te weinig personeel is, of dat personeelsleden niet over degelijk materiaal beschikken, kunt u via de raad regelen. Kortom: via de verschillende officiële kanalen kunt u in overleg met de overige leden van het betreffende orgaan perfect ingrijpen of uw stempel drukken. Een rechtstreekse interventie is echter af te raden, want ze is in strijd met de regels van goed bestuur en brengt de goede werking in het gedrang. U wendt u dus het best tot de secretaris.

81. Welke impact hebt u op de administratie?

Zoals u al hebt kunnen lezen, kunt u als raadslid heel veel doen. Zowel de interne en externe werking als het imago van het OCMW binnen de gemeente of stad wordt mee door u in vorm gegoten of verfijnd.

Het OCMW bestaat al tientallen jaren. U kunt niet verwachten dat u in zes jaar tijd de volledige organisatie zult omkeren. Er lopen allerlei processen en die zijn dikwijls te vergelijken met degelijke maar logge vrachtschepen die maar geleidelijk van koers kunnen veranderen.

HOOFDSTUK 6. Tips voor raadsleden

82. Hoe combineert u een mandaat met werk en gezin?

Actief politiek bedrijven slorpt een groot stuk van uw tijd op. Al die vergaderingen en activiteiten waaraan u als raadslid deelneemt, zijn niet eenvoudig te combineren met uw gezinsleven, baan en sociale contacten. Uit onderzoek bij politici blijkt trouwens dat 44 procent van de vrouwen en 32 procent van de mannen problemen hebben om gezinsleven, professionele en politieke activiteiten te combineren. Prioriteiten stellen en keuzes maken is onvermijdelijk om een goed evenwicht te vinden. Daarom is het ook belangrijk uw werkterrein in de politiek strikt af te bakenen en selectief te zijn in de activiteiten waaraan u deelneemt. De steun van familie is onmisbaar voor een actief raadslid.

Zorg voor een mens- en gezinsvriendelijke vergadercultuur in het OCMW. Maak afspraken die rekening houden met het feit dat raadsleden ook mensen zijn. We sommen er enkele op:

- vergaderingen zoveel mogelijk op vaste data plannen;
- één vergadervrije avond in de week respecteren;
- geen bijeenkomsten in het weekend organiseren;
- vergaderingen stipt beginnen en tijdig beëindigen;
- niet vergaderen op gezinsonvriendelijke tijdstippen zoals vlak na schooltijd als de kinderen thuiskomen;
- de kosten van kinderopvang tijdens de raadsvergaderingen terugbetalen.

83. Waarom duurt het zo lang voordat er iets gebeurt?

Ook in het OCMW moet u geduld hebben. In individuele dossiers van maatschappelijke dienstverlening moet het vooruit gaan, omdat de aanvrager recht heeft op een beslissing binnen een maand. Voor beleidsdossiers ligt dit dikwijls anders. Zeer vaak ligt er een lange periode tussen het idee en de uiteindelijke uitvoering ervan. En uiteraard worden hopen ideeën nooit uitgevoerd. Als overheid is het OCMW gebonden aan wettelijke regels die vastleggen hoe een en ander moet gebeuren. Zo is er bijvoorbeeld de wetgeving op de overheidsopdrachten die het OCMW moet respecteren bij een aankoop van goederen en diensten. Het OCMW kan niet zomaar naar een meubelwinkel gaan om nieuwe stoelen voor de raadzaal te kopen. Ook personeel aanwerven gaat in verschillende stappen. Het is goed dat u weet dat zulke zaken (veel) tijd vragen. Laat dit ook gewoon aan de bevolking weten. Vragen de bewoners van het woonzorgcentrum een zonneterras in hun tuin, dan moeten ze beseffen dat het verschillende maanden, misschien wel meer dan een jaar, duurt voordat dat terras er ook echt zal liggen. En dan betekent dat niet noodzakelijk dat het bestuur de zaken heeft laten aansloffen!

84. Hoe onderhoudt u de relatie met de burger en de achterban?

Politieke partijen communiceren via formele kanalen met de bevolking. Het contact van het OCMW-raadslid met de burger loopt doorgaans via een individueel gesprek. Als specialist in lokaal sociaal beleid of een bepaald aspect ervan komt het erop aan daarover veel en goede informatie te geven aan elke inwoner die erom vraagt. Communiceren betekent ook zeer goed luisteren naar burgers en bevolkingsgroepen: goed aanvoelen wat er echt leeft bij de bevolking vereist dat u de tijd neemt om te zwijgen en intens te luisteren. Als raadslid moet u ook de moed hebben om door te verwijzen naar een collega als het over een thema gaat waarin u niet zo beslagen bent.

Waar mensen samenkomen, moeten raadsleden aanwezig zijn. Sommigen kunnen daar beter mee overweg dan anderen. Het is niet iedereen gegeven 'zomaar' een gesprek aan te knopen met een onbekende. Wees ook selectief in de keuze van activiteiten waaraan u deelneemt.

Natuurlijk bieden ook dossiers aanknopingspunten om contact op te nemen met de betrokken inwoners.

Vanzelfsprekend mag u uw eigen achterban niet verwaarlozen. Raadsleden worden niet vanzelf verkozen, ze zijn meestal thuis in verenigingen, bewegingen, deelgemeenten of wijken. Kijk verder dan de groep van gelijkgezinden en houd voeling met wat er in de hele gemeente leeft. Een verkozen mandataris moet vanuit de vele, vaak tegenstrijdige belangen van bevolkingsgroepen in elk beleidsdossier een nieuwe, toekomstgerichte, duurzame synthese maken van het algemeen belang. Neem voldoende afstand van belangen, wensen en eisen van particuliere burgers of burgergroepen om beslissingen te nemen voor de hele lokale samenleving. Durf neen zeggen tegen overdreven eisen van belangengroepen, tegen vragen van burgers om onwettige toestanden te tolereren, tegen eenzijdige voorstellen van actiegroepen of belangenorganisaties.

85. Kan een OCMW-raadslid aan dienstbetoon doen?

OCMW-raadsleden moeten beschikbaar en bereikbaar zijn voor de inwoners van hun gemeente. Dit betekent dat ze luisterbereid moeten zijn, mensen moeten informeren en doorverwijzen.

Verzoeken van de burger om iets te doen geeft u door aan de betrokken dienst. Die zal voor een antwoord zorgen. U kunt uiteraard wel opvolgen wat er met het verzoek gebeurt. Beloof niets, en zeker niets wat u niet kunt realiseren.

OCMW's en gemeenten moeten een eigen deontologische code hebben, niet alleen voor de ambtenaren maar ook voor de politici. In de code kunnen de spelregels met betrekking tot dienstverlening aan de bevolking staan. Deze code zal ook regels bevatten in verband met andere werkterreinen van de lokale mandatarissen: afspraken naar aanleiding van de verkiezingen, over de omgang met lobbygroepen, het ontvangen van geschenken en dergelijke meer.

Als politicus vervult u een belangrijke voorbeeldfunctie: ga in tegen normvervaging, spring zindelijk om met politieke macht, vermijd belangenvermenging, respecteer de beginselen van behoorlijk bestuur, kies voor de afbouw van uitwassen van politiek dienstbetoon.

OCMW-raadsleden moeten zeer zorgvuldig omspringen met de privacy van de cliënten en de onderhoudsplichtigen van het OCMW. Als raadslid wordt u geconfronteerd met individuele dossiers van maatschappelijke dienstverlening. De schending van de privacy is niet alleen een misdrijf dat strafrechtelijk beteugeld kan worden; respect voor de persoonlijke levenssfeer is een absolute voorwaarde om als OCMW aan hulpverlening te kunnen doen. Het respect voor de privacy gaat verder dan enkel de cliënten en onderhoudsplichtigen. Het geldt bijvoorbeeld ook in de behandeling van personeelsdossiers.

86. Hoe gaat u om met de informatie die u hebt?

Via het inzagerecht beschikken OCMW-raadsleden over veel informatie. Dat moet wel, want om het OCMW te kunnen besturen moeten ze goed weten waar het allemaal over gaat. Zeker bij gevoelige dossiers kan er een spanningsveld ontstaan tussen wat u weet en wat het ruimere publiek weet. De OCMW-voorzitter zal niet gelukkig zijn als u informatie publiek maakt die hij liever (nog enige tijd) geheim had willen houden of die een op stapel staande informatiecampagne doorkruist. Daarom is het aangewezen dat binnen de OCMW-raad afspraken gemaakt worden over welke informatie wanneer en in welke vorm publiek gemaakt wordt. Hierbij moet er een gezond evenwicht bewaard worden tussen het organisatiebelang van het OCMW en het politieke belang van het individuele raadslid.

87. Zijn perscontacten interessant?

Persrelaties zijn zeer belangrijk, ook voor individuele raadsleden. De lokale correspondenten kennen is een minimum. U doet er goed aan de pers correcte en volledige informatie te geven, behalve wanneer dat de afhandeling van een dossier zou kunnen bemoeilijken. In dat geval is het aangewezen goede afspraken te maken: 'Nu kan ik er nog niets over kwijt, maar volgende week mag u me gerust contacteren.'

Perslui in vertrouwen nemen is niet zonder meer af te raden. Uiteindelijk heeft ook een journalist er alle belang bij een goede relatie te onderhouden met de raadsleden. Trouwens, de ervaring leert snel wie dat vertrouwen waard is en wie niet.

Concrete en duidelijke dossiers maken de grootste kans om door de pers opgenomen te worden. Het verdient ook aanbeveling een goede persmededeling te schrijven, in klare taal. Gebruik zeker geen stadhuiswoorden, de dossiers zijn zo vaak al ingewikkeld genoeg.

Ook hier geldt de regel dat in de OCMW-raad afspraken gemaakt worden over welke informatie wanneer en in welke vorm publiek gemaakt wordt.

88. Bij wie kunt u terecht met vragen?

Een lokaal mandaat is een grote uitdaging. In de loop van de legislatuur zult u ongetwijfeld nog vragen hebben over de werking van het OCMW en zijn beleidsorganen. Wees niet te bedeesd om ze te stellen. Hoe vaak gebeurt het niet dat ook meer ervaren en deskundige mensen het antwoord op een zogezegd simpele vraag niet kennen? En het is niet omdat het 'al jaren zo is' dat het ook juist is of dat het niet kan veranderen.

Komt u als nieuweling in een fractie met meer ervaren collega's terecht, dan ligt het voor de hand dat u aan hen uitleg vraagt. Maar ook de raadsleden van andere fracties kunnen u helpen. Het is zeker de moeite om, indien u alleen of met enkel nieuwe raadsleden in een fractie zit, goede relaties op te bouwen met andere fracties.

Daarnaast is de secretaris uiteraard een heel goede bron van informatie. De secretaris is voor raadsleden vaak de ambtenaar die ze het best kennen. Hij is immers altijd aanwezig op de vergaderingen van de OCMW-raad. Maar ook andere personeelsleden (bv. de financieel beheerder, diensthoofden) kunnen u helpen in uw zoektocht naar informatie. Onderhoud daarom goede relaties met hen, zorg dat ze u kennen. Bij voorkeur worden er over het contacteren van personeelsleden in de OCMW-raad goede afspraken gemaakt worden: voor welke informatie kunt u bij de secretaris terecht, wat kunt u rechtstreeks bij de diensten opvragen?

Ook kunt u altijd een beroep doen op de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, zowel voor inhoudelijke als voor bestuurlijke thema's. Meer informatie en de contactgegevens van de stafmedewerkers van de VVSG vindt u op www.vvsg.be.

HOOFDSTUK 7. Basisbronnen

Regelgeving

Veel regelgeving is op het internet te vinden. Houd er rekening mee dat wetten en decreten regelmatig wijzigen. Zorg er dus voor dat u steeds de laatste versie raadpleegt. Daarnaast zijn ook uitvoeringsbesluiten en rondzendbrieven van belang.

Goede bronnen zijn:

- www.codex.vlaanderen.be
- www.staatsblad.be

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste basisregelgeving voor een OCMW:

OCMW-DECREET

Het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn regelt de bestuurlijke aspecten voor de OCMW's. In dit decreet komen thema's aan bod zoals de politieke en ambtelijke organisatie, het organisatorische en financiële management, de interne controle, de verzelfstandigings- en samenwerkingsmogelijkheden en het bestuurlijk toezicht.

OCMW-WET

De organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn regelt de inhoudelijke aspecten van de OCMW-werking. Hier vindt u de missie en het bestaansrecht van de OCMW's en de maatschappelijke dienstverlening aan de burgers terug. Voor de zes randgemeenten en Voeren bevat de OCMW-wet nog enkele specifieke bestuurlijke regels.

RMI-WET

De wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie voert het 'recht op maatschappelijke integratie' in en wil iedereen in staat stellen deel uit te maken van de maatschappij. Het recht op maatschappelijke integratie kan gerealiseerd worden door een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

WET VAN 2 APRIL 1965

De wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de Openbare Centra voor Maatschappelijk bepaalt welk OCMW bevoegd is voor een cliënt en wie de kosten van de OCMW-steun moet dragen.

SOCIAAL HANDVEST

De wet van 11 april 1995 tot invoering van het 'handvest' van de sociaal verzekerde bevat een aantal belangrijke principes in verband met de rechten en plichten van de burgers in hun contacten met de socialezekerheidsinstellingen, zoals het OCMW.

DECREET BETREFFENDE DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur draagt ertoe bij dat de gemeenten en de andere overheden in Vlaanderen een transparant beleid

voeren voor hun burgers. Het regelt zowel de passieve als de actieve openbaarheid van bestuur. Zie vraag 37.

PLANLASTENDECREET

Het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd, is erop gericht het grote aantal plan- en rapporteringverplichtingen van de lokale besturen te verminderen.

OVERHEIDSOOPDRACHTENWET

De wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten van werken, leveringen en diensten is de belangrijkste wet die de spelregels in verband met overheidsopdrachten vastlegt. Daarnaast bestaat er nog vele andere regelgeving. Een overzicht hiervan vindt u op www.bestuurszaken.be/regelgeving-overheidsopdrachten.

Andere bronnen

HET AGENTSCHAP VOOR BINNENLANDS BESTUUR

www.binnenland.vlaanderen.be - de website van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur

BinnenBand - het tijdschrift van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur

Binnenlând - de elektronische nieuwsbrief van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur

DE VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN

www.vvsg.be - de website van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

WVSG-week - de elektronische nieuwsbrief van de WVSG

Lokaal - het maandelijks tijdschrift van de WVSG

Pockets van de WVSG, speciaal voor raadsleden

DE VERENIGING VAN VLAAMSE OCMW-SECRETARISSEN

www.vvos.be/

DE VLAAMSE LOKALE ONTVANGERS

www.ontvangers.be/

ANDERE

www.lokalestatistieken.be - Deze website is het resultaat van een samenwerking tussen de Studiedienst van de Vlaamse Regering, het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, de VVSG, de VVP en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. U vindt er voor elke gemeente cijfers en statistieken over inwoners, reeksen over vrijwel alle beleidsdomeinen, zoals wonen, ruimtelijke ordening, milieu, welzijn, cultuur. Er is ook een set van indicatoren (per gemeente) beschikbaar die u kunt gebruiken om een omgevingsanalyse van uw gemeente op te stellen in het kader van de opmaak van het beleidsplan lokaal sociaal beleid.

www.vlaanderen.be/lokaalsociaalbeleid - meer informatie over lokaal sociaal beleid

www.mi-is.be - de website van de federale POD Maatschappelijke Integratie

www.rekenhof.be, rubriek mandaten - Hier vindt u informatie over de aangifte van mandaten en vermogen.

www.vlagewo.be - de website van de gewestelijke ontvangers

www.ecg.be - de website van het Expertisecentrum van Gemeentesecretarissen

Notities

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Colofon

Samenstelling

Deze publicatie is het resultaat van een samenwerking tussen het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de Vereniging van Vlaamse OCMW-secretarissen, het Expertisecentrum van Gemeentesecretarissen, de Vlaamse Lokale Ontvangers en de Vlaamse Gewestelijke ontvangers.

Verantwoordelijk uitgever

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
Guido Decoster
Administrateur-generaal

Redactieraad

Pieter Vanderstappen, Nathalie Debast, Jan Leroy, Jan Van Alsenoy, Piet Van Schuylenbergh, Katie Heyse, Wim Leerman, Luc Kupers en Jan Swinnen

Cartoons

Floris

Vormgeving en druk

Geers Offset nv, Oostakker

Depotnummer

D/2012/3241/365

Uitgave

Januari 2013